

سعید پاشانڭ

کامل پاشا خاطراتنه جوابلری

شرقی روم ایلی ، مصر و ارمنی مسئله لری .

استانبول : طنین مطبعه سی

١٣٢٧

سعید پاشانك

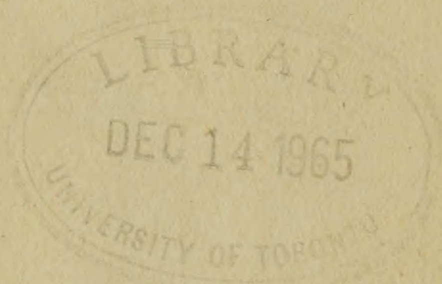
كامل پاشا خاطراتنه جوابلری

شرقی روم ایلی ، مصر و ارمنی مسئله لری

استانبول : طنین مطبعه سی

۱۳۲۷

LIBRARY
DEC 14 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

صدر اسبق کامل پاشا حضرتلرینك خاطراتی ـ که مصممیت نشری بر قاچ آیدن بری وسائط مطبوعاتله متوالی الاعلام ایدی ـ بوراده بولنمدیغم اثناده موقع ظهوره کلدیکندن عودتمده آلوب اوقودم . خاطراتك صحائف عدیده‌سنده بکا عائد فقره‌لر بولندیغندن بو حال بنمده بیان احوال وافکار ایتمه‌می ایجاب ایتدیرمشدر . بحثه کیرمه‌دن اول شونی سویلیه‌یم که معروضات شفاهیه وخصوصیه ایله مسلکمی تنقید ایتمك کامل پاشا حضرتلرینك ملتزملری بولندیغنی مأموریت ومعزولیتلرم اثناسنده ایشیدر ایدم . رأس اموده بولنانلرك وظیفه‌لری تصادف ایتدکلری مصالحده وخصوصا مسائل سیاسیه‌ده حقیله تدقیقات اجرا ایتمکسزین ویالکز حال حاضر اعتباریله دکل مستقبلات ایچونده غایات ونتایجی تأمل ایتمکسزین دولت متبوعه نامنه تعهدات ومعاقداتدن اجتناب ایتمکدر . بومهمه‌یی عاجزانه مسلك اتخاذ ایتمش وهر حال وزمانده بودولتك اسباب سلامتنه حصر فکر ایدنلردن بولنمش اولدیغمدن کامل پاشا حضرتلرینك حقمده عدم حسن ذهابلرینی سجیهٔ درایت ونصفتلریله توفیق ایده‌مزدم.

بناءً عليه روايات واقعه‌نك صحتنه شمدی‌یه قدر قائل اولمامشدم . حيفا كه مشار اليهك خاطراتنده كوريلان عريضهٔ خصوصيه ومقالات مخصوصه‌لرينك بعضلری اوروايتلری تصديق ايتدی . مع مافيه بن بوكا متشكر اولدم . زيرا حسن ظنك نابجا اولديغنی آكلامق وسيلهٔ تصحيح خطا واو ايسه شكرانه سزادر .

صدده كلنجه ، بكادائر يازيلان شيلر قرين صحت اولمديغندن صحيحنی بيلديرمك لازم كليور . فقط دوچار اولديغم رئيهٔ عضليه‌نك اشتدادی سببيله مضطرب بولنديغمدن كمايليق تشريحاته قدرتياب اوله‌ميه‌جغم . ذاتاً دخی بقيهٔ وقايع خاطراتمك بوندن صكره نشر اوله‌جق جزؤلرنده كوريله‌جكندن شمديلك مجملاً تمهيد حقايق ايده‌جكم . كامل پاشا خاطراتنك ايلك صحيفه‌سنده ديوركه : « شرقی‌روم ايلينك بلغارستانله برلشديرلمسی ايچون ادرنه ولايتی جوارنده وقوع بولان حركات واجرا آتدن بابعالی بی خبر اولديغی حالده صوفيه‌ده بولنان روسيه پوليتيقه مأمورندن اوروپا طريقيله درسعادت سفارتنه ليلاً ورود ايدن برتلغرافنامه‌دن حاله كسب وقوف ايليان سفير موسيو نه‌ليدوف درعقب مقام سلطنته عرض معلومات ايلمسی اوزرينه وقعه‌دن متأثر اولان خاقان سابق بايرام نمازينه چيقديغنده صدر اعظمه اظهار شدت ايلدی . »

اولا بلغارستانده جريان ايدن احوالدن باب عالينك بی‌خبر

بولندینی ادعاسی موافق حقیقت دکلدر . ۳۰۱ سنه‌سی ایلولندن اول بلغارستانده بولنوب عددلری غایت قلیل وا کثریت کندیلرینه تماماً معارض اولان ارباب اختلال ایکی ایالتك اتحادی یولنده بعض تشبثاتده بولنملری وروسیه‌ده پانسلاویزم فکرینه خدمت ایدنلره استناد آثاری محسوس اولمسی اوزرینه روسیه حکومتی نزدنده باب عالی یك مؤثر تشبثاتده بولندیغندن حکومت مشار الیها ایکی ایالتك اجتماعی آرزوسنه قطعیاً مخالف اولدیغنی قونسلوسی وساطتیله شهرك هر طرفنده مطبوع بیاننامه‌لر تعلیقیله اعلان ایتمش ایدی . تفصیلی خاطراتمك برنجی قسمندنده اکلاشیلیر .

ثانیاً روسیه سفیرینك اوروپا طریقیله سفارته لیلاً ورود ایدن تلغرافنامه‌دن وقعهٔ اخیره‌یه کسب وقوف ایتدیکی بنم فکرمه کوره قبل التدقیق تصدیق اولنور بر قضیه دکلسه‌ده آلدیغی تلغرافدن خاقان سابقه معلومات ویرمسی استبعاد اولنه‌مز . فقط باب عالی سفیرك خبری اوزرینه دکل دها اول حالی استقصا ایدرك مقام سلطنته بیلدیرمش ایدی . آتی البیان مخابرات بونی اثباته کافیدر :

تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه

« روم ایلیٔ شرقیه دائر بوکون تقدیم قلنان تذکرهٔ جوابیهٔ عاجزانهم منظور عالیٔ حضرت پادشاهی اوله‌رق وارنه طریقیله روم ایلیٔ شرقی والیلکندن وقومیسر نهاد پاشادن ودریغالسکی پاشادن اخذ

معلومات صحیحه ایله عرض اراده بیورلدیغنی حاوی تذکرهٔ خصوصیهٔ والالری آلندی . اولکی تذکره‌ده بیان اولندیغی وجهله هوجه‌بك طریقیله غوریل پاشادن استشعار حال اولنمشیدی . هوجه بك طریقنه مراجعت اولنمسی استانبولله وارنه آره‌سنده بحراً تلغراف قابلوسی اولیوب براً وارنه واسطه‌سیله تلغراف کشیده‌سی ایسه شو حالده قابل اوله‌مامسندن نشأت ایتمشدر . نهاد پاشایه گلنجه دونکی گون بو خبرك آلنمسی اوزرینه نظارت خارجیه‌دن آکاده تلغراف چکیله‌رك مشارالیهك معلومات وحسیاتی سؤال اولنمش وبرده بوشیلرده بلغارستانك تحریکاتی وار ایسه اولبابده امارته اجرای اخطارات ایلمسی دخی مشارالیه نهادپاشایه توصیه قلنمش ایدی . بوساعته قدر مشارالیهك جوابی آلنمدی . ورودیله برابر عرض اولنه‌جغی بدیهی اولمغله وسفارتلردن سؤال کیفیت دردست بولنمغله عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرضی متمنادر افندم .

فی ۹ ذی الحجه ۳۰۲ وفی ۷ ایلول ۳۰۱

دیگر تذکرهٔ خصوصیه

« فلبه‌یه دائر پارسدن چکیلان هواس تلغرافندن بحثله روسیه سفارتخانه‌سندن همان اخذ معلومات اولنه‌رق عرض اولنمسی اراده بیورلدیغنی حاوی تذکرهٔ خصوصیهٔ علیه‌لری دخی آلندی . سفارتلردن سؤال حال ایچون بیوکدره‌یه گوندرلش اولان تحریرات خارجیه کاتبنك [١] ورودینه انتظار اولنمقده اولدیغی گبی گندوسنه ابتدا روسیه

[١] او وقت تحریرات اجنبیه کتابتنده الیوم پارس سفیری اولان نعوم پاشا بولنیور ایدی . مشارالیهك بایرام گیجه‌سی سفرا ایله وقوع بولان ملاقاتی اوزرینه یاپدیغی راپور بایرام گونی عقد اولنان مجلس وکلاده اوقونمش ایدی . بوماده دخی خاقان سابقك روسیه سفیری واسطه‌سیله وقعه‌یه مطلع اولدیغی وباب عالینك بی‌خبر بولندیغی حقنده‌کی افاداتی جرح ایدر .

وآوستریا ایلچیلرینی وبعده دیکر سفرانی کورمسی واستحصال ایده‌جکی معلوماتی قابل اولدیغی حالده بیوکدره‌دن تلغرافله یازمسی وعودتنده دخی تفصیلاتی ویرمسی توصیه اولنمشدی ، آله‌جغی معلوماتك عقیب ورودنده عرضنه مسارعت اولنه‌جغی بدیهیدر . خارجیه ناظری حضرتلری دخی دعوتله دونکی کون نهاد پاشایه چکیلان تلغرافك جوابی تعجیلاً پاشای مشار الیه وصوفیه‌دن آلنه‌جق خبرلری بیلدیرمسی ضمننده بکرش سفارت سنیه‌سنه دخی تلغراف کشیده اولنمشدر افندم »

٩ ذی‌الحجه ٣٠٢

دیکر تذکرهٔ خصوصیه

« لورد سالسبوری طرفندن درسعادت انکلتره سفارتنه کلان تلغراف صورتی و اولبابده‌کی تذکرهٔ علیه‌لری دخی مطالعه اولندی . تذکرهٔ اخیرهٔ عاجزیده بیان اولندیغی اوزره بیوکدره‌یه کوندریلان تحریرات خارجیه کاتبنك روم ایلیٔ شرقی‌یه دائر سفارتلردن استحصال ایده‌جکی معلومات عقیب ورودنده عرض اولنه‌جغی کبی بلغارستان پرنسنك فلبه‌یه حرکتی صحیح اولوب اولدیغی همان یازمسی نهاد پاشایه وصوفیه‌دن آلنه‌جق خبرلری بیلدیرمسی دخی آوروجه بکرش سفارت سنیه‌سنه بیلدیرلشدر مشارالیه نهاد پاشادن نه بواستیضاحك نه‌ده بوشیلر بلغارستانك تحریك ومدخلی اثری اولدیغی حالده امارته وهیئت مدیرانه اجرای اخطارات ایلمسی حقنده دها اولجه چکیلان تلغرافنامه‌نك هنوز جوابلری آلنه‌مامش ایسه‌ده مشار الیه نهاد پاشادن رأساً کلوب خارجیه نظارت جلیله‌سنك تذکره‌سیله برابر ترجمه‌لری لفاً تقدیم اولنان ایکی تلغرافك مآل ومدلوللرینه نظراً احوال واقعه هیئت‌وکلاجه مطالعه‌یه محتاج کورندیکی کبی ادرنه والیسی حضرتلرینك بوکون آلنان تذکرهٔ‌دولتلرنده دخی حکایه‌اولنان‌اشعارندن مستبان اولدیغی وجهله شرقی‌روم ایلیدن ادرنه حدودینه عسکر سوق اولنمسی اوزرینه‌ولایتجه‌تدابیر احتیاط‌کاری‌یه ابتدار قلندیغی‌اکلاشیله‌یور

ایسه‌ده تدابیر مذکوره‌نك کفایت وعدم کفایتنك هیئت عسکریه‌جه تعیینی لازمه‌دن بولنمشدر . برلین عهدنامه‌سنك اون آلتنجی ماده‌سنده شرقی‌روم‌ایلی ایالتنك امنیت داخلیه وخارجیه‌سی تهدیداولندیغی تقدیرده عساکر عثمانیه‌یی جلبه والینك حقی‌اوله‌جق وبویله بر ماده‌نك‌وقوعنده باب عالی اولبابده ویریلان قراری واسباب موجبه‌سنی استانبولده‌کی سفرای اجنبیه‌یه بیلدیره‌جکدر دیه محرر ایسه‌ده والی طرفندن اویله برطلب واقع واستشمارات واقعه‌نك جوابی وارد اولیوب نهاد پاشانك اشعاراتنده غوریل پاشانك استقاطی مروی اولدیغی مندرج بولندیغندن یارینه قدر دها سائر معلومات استحصال اولنور ایسه آنلرك دخی علاوه‌سیله نه یاپیلمق ایجاب ایده‌جکنك بعدالمعاینه مجلس‌وکلاجه‌تدقیق ومذاکره‌سی ایجاب حالدن کورونمکله عرضی متمنادر افندم . »

٩ ذالحجه ٣٠٢

وقعه‌نك حدوثی عرفیه مصادف ومجلس وکلانك عقدی آتیده تفصیل اولنه‌جغی‌اوزره اصرارم اوزرینه بایرامك برنجی کونی واقع اولوب مع‌مافیه بو مدت آراسنده صدارت دائرهٔ عسکریه‌یه وشرقی روم ایلی والیلکی ایله ادرنه ولایتنه وولایات سائرهٔ متجاوره‌یه اوامر عاجله ویرمش ایدی .

کامل پاشانك خاطراتنده احوالی بیان اولنان غوریل پاشا که اثنای وقعه‌ده شرقی‌روم ایلی والیسی ایدی. آنك افکار وحرکاتنی آتیده صورتی محرر و ٣٠١ سنه‌سی ایلولنك بشی تاریخیله مورخ اولان تلغرافی ایضاح ایدر :

« بلغارستان سالك عسکریسنده مستخدم‌اولوب شمدیلرده مأذوناً بوحوالیده بولنان پانچه نامنده بر شخصك بورالرده‌کی

اطوار وحركاتجه استثناء اولنان سوء منوياتندن دولايى صوفيه‌يه سرعتجلى كيفيتى چكنده بلغارستان خارجيه مديرلكنه يازلديغى حالده الآن جواب آلنامشدر . شخص مرقوم ديكر شيفره‌لى تلغرافنامه‌چاكرانه‌مده بيان اولنان اوتلق كويى حادثاتى كبى افساداته تصدى ايتمك وكچن جلوس همايون شنلكنده اهالىٔ اسلاميه‌نك آصدقلرى بايراقلره حقارت ايدن اشخاصله برلشمك اوزره چوپانه كيدرك برطاقم حركات وتفوهات مضره‌يه جرأت ايلديكى كورلمسى اوزرينه محلنده موجود بولنان وزغرهٔ عتيق متصرفلغندن درعقب سوق اولنان قوهٔ كافيه ايله هركس طاغيديلوب وشخص مرقوم دخى كيزلنوب افسادات مضره‌سنك اوكى كسيلمك اوزره بولنديغى مركز ولايتجه خبر آلنمسى وقورى كويجه‌ده بوكبى فساد آميز نمايشاتك مستند وقوع اولديغى استخبار اولنمسى متعاقب آسايش وامنيت محليه‌نك استكمالى ضمننده هرايكى طرفه مقدار كافى ژاندارمه عسكرى نفراتى سوق ايدلمش ومختفئ مرقوم دخى برطرفدن شدتله تحرى ايتديرلمكده اولديغى اكچورلديكى آنده دفعيله نتيجهٔ حالك عرض واشعارى مقرر بولنمش اولديغى معلومات اولمق اوزره عرض اولنور اولبابده »

غوريل

وقعه‌يه كسب اطلاع اولنمسى عقيبنده (فرداسى سرايده

مجلس وكلا عقدندن اوڭور) صدارتدن طرف عسكری يه ويريلان امرك صورتی بروجه آتيدر :

« فلبه‌دن ادرنه‌يه كلن شمندوفر ترەسنك شرقی روم‌ايليده توقيف وتلغراف خطنك تعطيل اولنمسندن و بعض رواياتدن طولايی وصايايی حاوی ايجاب ايدن ولايتلره كوندريلان تلغرافنامهٔ ثناورينك برصورتی لفاً صوب سامیٔ سرعسكريلرينه ارسال قلنمغله ولايات مذكوره‌ده بولنان قوماندانلره دخی اوامر وتعليمات لازمه ارسال بيورلمسی بابنده »

٩ ذی‌الحجه سنه ٣٠٢ ٧ ايلول سنه ٣٠١

ادرنه ولايتنه كوندريلان تلغرافك صورتی‌ده شودر :

« ادرنه تلغراف مأمورينك تلغراف نظارتنه يازديغی تلغراف بالايه نقل اولنمغله معلومات دولتلرينك ولدی‌الايجاب روم ايلیٔ شرقی‌يه همان مأمور ارساليله حقيقتی اوكرنيله‌رك نتيجه‌سنك سرعت كامله ايله اشعار بيورلمسی متمنادر. اشبو تلغراف آلاترقه ساعت طقوزی اون كچه‌رك تلغرافخانه‌يه ويرلمشدر .

فی ٦ ايلول ٣٠١

سلانيك مناسترقوصوه ولايتلرينه‌ده صورتی آتيده مسطور تلغرافلر كوندرلمشدر :

« فلبه‌دن ادرنه‌يه كلن تيمور يولی ترەنی دون صباح شرقی روم ايلی مليسلری طرفندن توقيف وتلغراف خطی قطع اولنمشدر . مخابراتك انقطاعی معلومات تامه اخذينه مانع ايسه‌ده شوحالار اوراجه قاريشقلق وقوعنه دلالت ايدييور . بلغارستاندن اطرافه وروم ايلیٔ شرقی‌يه بر طاقم اشخاص مضره ارساليله ايقاع فساده چاليشلديغنه دائرده بعض خبرلر آلنيور. سلانيك ولايتنجه غايت مدبرانه واحتياطكارانه حركتله

تحریکاتك اورالره تأثیرینه ممانعت اولنمسی فرائض اموردن وتحقیقات ومحسوسات واقعه‌نك پیدرپی ووقتیله داخلیه نظارتنه بیلدیرلسی لازمه‌دندر .

فی ٧ ایلول ٣٠١

کامل پاشا حضرتلری خاطراتنك یته صحیفهٔ اولاسنده شو عباره‌لری یازیور : « وقعه‌دن متأثر اولان خاقان سابق بایرام نمازینه چیقدیغنده صدراعظمه (عاجزه) حدت وبعد صلوة العید مجلس وکلاعقدیله مذاکرهٔ مصلحت اولنمسی اراده ایتملریله برموجب ارادهٔ سنیه مابین همایونده بالاجتماع اولنان مذاکره‌ده وقعه‌دن طبعاً متأثر اولان رفقا عریض وعمیق مذاکره‌دن صکره همان عسکر سوقیله منع اتحاده مسارعت اولنمسی رأینده بولنمشلر ایدی »

کامل پاشا ایله اسمی آتیده‌ـ مشارالیهك خاطراتنك عبارهٔ عینیه‌سی صره‌سنده ـ درج اولنه‌جق برذات‌مستثنی‌اولمق اوزره واقعا سائر وکلا کاملاً عسکرسوقنده اتحاد ایتمشلردی . فقط خاطراتك عبارات سائره‌سی جهت جهت مغایر حقیقتدر . اولاخاقان سابق صلوة عیده چیقارکن بکا اظهار حدت‌ایتمدی. بالعکس جامعدن‌سرایه عودت ومجلس وکلاده مذاکرهٔ‌مصلحت اولنجه‌یه قدر سوق عسکر فکرندن فراغتم وتعبیر آخرله کندی فکرینه تبعیتم ایچون بکا یك نوازشکارانه معامله‌لر ایتمش‌ایدی. آثار انفعالات سوق عسکره قرار ویردیردیکمدن

وبو ترارك استردادی حقنده وقوع بولان ابراماتنه مقابل دولتك برمملكت مهمه سنی فدایه آلت اوله میه جغم جوابیله مقابله ایتدیکمدن صوکره باشلادی . برلین عهد نامه سیله حائز اولدیغمز حق صریح عهدی ایجابنجه وقعه نك حدوثندن بالآخره سرایده محبوسیتم وقوعنه قدر تدبیر عسکری بحثنده مصر اولدیغمی یرلی واجنبی برچوق ذوات بیلیرلر . اجانبدن فضائل سائره سی کبی فضیلت صدق قولی جمله جه مسلم اولان فون درغولتس پاشانی اشهاد ایدرم که مشارالیه بورایده بولندیغمی بزه دائر یازدیغی خاطراتك برنده صریحاً بیان دخی ایتمشدر .

ثانیاً کامل پاشا حضرتلرینك شیوهٔ بیاناتندن یعنی «بعدالصلوةالعید مجلس وکلا عقدیله مذاکرهٔ مصلحت اولنمسنی اراده ایتملریله (خاقان سابق) بر موجب ارادهٔ سنیه مابین همایونده بالاجتماع » عباره سندن اراده نك قریحه دن صدور ایتدیکی اکلاشیلیور . ماوقع ایسه اویله دکلدی . خاقان سابق بایرام کونی مجلس وکلانك اجتماعنه مخالف وبو مخالفتده مصر اولمشدی . بن ده سوق عسکرده تأخر وقوع بولمه مق مقصدیله حادث اولان مسئلهٔ ملکیه نك تدابیری مراسم عیددن مقدم اولدیغی بیانیله بین الوکلا تعجیل مذاکرات لزومنده اصرار ایتشدم ، بو الحاحك نتیجه سی اوله رق صلاة عیددن صوکره سرایده مجلس وکلا منعقد اولمش ومذاکرات یاری کیجه یه

قدر دوام ایتمش ایدی . کامل پاشانك خاطراتنده بو مبحثه متعلق اولان حکایاتك مابعدی که آلتنجی نخیفه‌ده مسطوردر. نظر دقته شایان اولمقله حقیقت حالی بیاندن اول او حکایات زیرده بعبارتها درج اولندی .

« بوبابده رأی عاجزی‌یه مراجعت اولندقده ادرنه‌ده نه قدر عسکر بولندیغنی سرعسکر غازی عثمان پاشادن لدی السؤال ادرنه‌نك موجودی یدی‌بیك نفر راده‌سنده ایسه‌ده بونلر سوق اولنمقله برابر برطرفدن لزومی قدر عسکر یتیشدیریله‌بیله‌جکنی سرعسکر پاشا افاده ایتمسیله ادرنه‌نك موجودی شو واستانبولده ایسه صوکردلری اولدیغی کبی چوق عسکر بولنیوب عساکر موجوده مواقع عسکریه‌یه منقسم اوله‌رق آسایش محلیه‌یی تأمین ایده‌جك مقداردن عبارت اولدیغی وولایاتدن عسکر جلب وسوقی وقته محتاج اوله‌جغی ملاحظه‌سنه وبلغارلرك اولوجهله قیامی روسیه‌نك رضا واتفاقیله‌میدر دکلمیدر معلوم اولمدیغنه بناءً اویله یدی بیك عسکرله هردرلو احتماله قارشو تهیأتده بولنان بلغارلر ایله نتیجه‌سی مجهول بر محاربه‌یه کیریشمك موافق حکمت اولمیوب‌باخصوص بلغارلرك حرکات واقعه‌لریله برلین معاهده‌سنك احکامنی اخلال ایتمش اولدقلرندن تهیات عسکریه‌یه مبادرت اولنمقله برابر دول معظمه ایله بالمخابره وسائط سیاسیه ایله استاتوقونك اعاده‌سنه تشبث اولنمسی موافق مصلحت اوله‌جغی رأینده بولنمش ایدم . وکلا

بورأيه معارض وكندو رأيلرنده مصر اولدقلری مثللو رئيس
وكلا سعيدپاشا دخی اويله يدی بيك عسكرله محاربه‌يه كيريشلمسی
معقول اولمديغنی مدرك ايسه‌ده اولجه مظهر اولديغی معاتبهٔ
شاهانه‌دن مدهوش بر حالده بولنديغی جهتله اكثريته التحاقه
مجبور اوله‌رق يالكز ماليه ناظری ذهنی پاشا رأی عاجزانه‌مه
اشتراك ايتمش ايدی . مذاكرات اوزرينه قلمه آلنه‌جق
مضبطه تبييض اولنمزدن اول مسوده‌سنك حضور عالی‌يه عرض
وارائه‌سی جملهٔ ارادات سنيه‌دن ايدوكندن اولوجهله طرف
رياستدن يازديريلان مضبطه مسوده‌سی قرائت اولنمقسزين
حضور عالی‌يه عرض قلنمسی اوزرينه مسودهٔ معروضه نزد
شاهانه‌ده ابقا اولنمقله مجلسه ختام ويره‌رك عودته مأذون
اولديغمز تبليغ ايدلمش واو حالده هيئت طاغيلمش ايدی .
عيد اضحانك بشنجی پنجشنبه كونی آقشامه يقين سرای همايونه
دعوت اولنمش ايدم . »

اولباول شو افادات مفصله ايچنده‌اولان « وسائط سياسيه‌ايله
استاتوقونك اعاده‌سنه تشبث اولنمسی موافق مصلحت اوله‌جغی رأينده
ايدم » جمله‌سی اصول مناظره ايجابنجه سند اتخاذ اولنمغه شاياندر .
چونكه مسئله‌نك بالآخره كسب ايتديكی نتيجه كه شرقی روم ايلينك
جسم ممالك عثمانيه‌دن منفك اولمسيدر. بونك مقدمه‌سنی تشكيل
ايدن ماده او وسائط سياسيه ايله استاتوقونك اعاده اولنمسی رأييدر .
بوكبی احوالده وسائط سياسيه ، وسائط عسكريه ايله مترافق

اولمدقجه نتایج اکثراً واغلباً مطلبك خلافنه ظهور ایدر. نته‌کیم بوایش دخی اویله اولمشدر. شمدی افادات سائره‌یی تحلیل ایده‌لم. کامل پاشانك غازی عثمان پاشادن نقلاً ایراد ایتدیکی معلوماته نظراً ادرنه‌ده موجود عسکر اووقت یدی بیك نفر راده‌سنده ایمش. طرز بیانه نظراً کامل پاشا حضرتلرنجه حقوق عهدیهٔ دولتك استعمالی مناسب کورولمسی‌ده قوتمزی درجهٔ کفایه‌ده عد ایتمه‌ملرندن نشئت ایتمش ایمش. فقط ینه کامل پاشا دیورکه: «بونلر (یدی بیك کشی) سوق اولنمغه برابر برطرفدن لزومی قدر عسکر یتشدیریله‌بیله‌جکنی سرعسکر پاشا افاده ایتمش ایدی.»

مجلس وکلانك بوایشده اك زیاده رأی ویره‌جك صلاحیتلری اولان اعضای عسکریه‌سی واقعا اسباب مدافعه‌ده قصدا اظهار عجز ایتمه‌مشلردی. حتی غازی عثمان پاشا ادرنه‌نك عساکر ردیفه‌سنی یکرمی درت ساعت ایچنده جمع وسوق ایدرم دیمش ایدی. علی صائب پاشا ایسه روم ایلینك مواقع سائره‌سی شویله طورسون یالکز آرناودلقده‌کی قوهٔ عسکریه‌یی قرق بیك کیشی تخمین ایدرك سرعسکر عثمان پاشایه اول باول او قوتدن لازم اولان قسمك افراز وسوقی لزومنی سویلمش ایدی. کامل پاشا حضرتلری خاطرهٔ متینه‌لرینه مراجعت ایدرلرسه بونلری درخاطر ایدرلر ظن ایدرم. معمافیه فلبه حادثه‌سنك ظهورندن برقاچ کون اول [۳ ذی الحجه ۳۰۲ و ۱ ایلول ۳۰۱ تاریخنده]

مجلس وکلادن تنظیم اولنان مضبطه‌ده (عهد قریبده طابورلرك
موجودی برطاقم محللرده آلتیشر یدیشر یوزه ابلاغ اولنوب
الیوم سلاح آلتنده بولنان عسکر ایکی یوز بیکه وارمشدر)
فقره‌سی دائرهٔ عسکریه‌نك تبلیغاتنه مستند اولمق اوزره مسطور
ایدی . آنفاً بیان اولنان تاریخ کامل پاشانك صدارتندن برقاچ
کون اول ایسه‌ده کندیلری او وقت اوقاف نظارتنده و بناءً علیه
وکلا عدادنده بولندقلرندن او مضبطه دخی خاطر گذارلری
اولمه‌ کرکدر . شو حقایق و وثائقه علاوةً دیکر برماده‌نك‌ده
اخطاری ضروری کورلدی . اصحاب درایت ودقتدن اولدیغی
ایچون برخیلی زمان جماعت اسلامیه ناظری عنوانیله فلبه‌ده
بولندیرمش اولدیغم جمال‌الدین افندی که اخیراً مصر قاضیسی
ایکن ارتحال ایتمشدر . وقعه‌دن برقاچ کون صوکره استانبوله
کلدی وحادثه‌نك صورت جریانتی بیاناً مقام مشیخته بر تقریر
مفصل ویردی . آنده پرنس دوباتمبرغك فلبه‌یه کلدیکی کون
یاننده عسکر اوله‌رق یاورلرندن باشقه کیمسه اولمدیغنی محرر ایدی .

او اثناده مقام مشیختده بولنان عریانی زاده اسعد افندی
مرحوم ظن ایدرسه‌م او تقریری کامل پاشا حضرتلرینه کوندرمش
ایدی . جمال افندی مرحومك بیاناتی شو دخی تأیید ایدرکه
پرنس دوباتمبرغ فلبه‌یه کلدیکنده کامل پاشانك دیدیکی کبی
بر فرقهٔ عسکریه دکل یاننده بر قطعهٔ صغیرهٔ عسکریه بیله
بولنمدیغندن قوهٔ لسانیه وقلمیه ایله مقصدینی وجوده کتیرمکه

چالیشمش ایدی . شو وجهله که بر طرفدن اهالی‌یه پادشاه شرقی روم ایلینك اداره‌سنی بکا تفویض ایتدیکندن قابه‌یه کلدم دیمش دیکر طرفدن‌ینه بوصورتی و ایالتینك اجتماعنده‌کی فوائد مشتبه‌یی مبین اولمق اوزره قابه‌نك اسواق و ازقه‌سنه مطبوع بیاننامه‌لر تعلیق ایتدیرمش ایدی. الحاصل دفع صائله کافی عسکرمز وار ایدی. ومتجاوز اولان پرنس مبدأ حادثه‌ده قوتدن متجرد ایدی. کامل پاشا خاطراتنده او وقت استانبولده چوق عسکر بولنمدیغنه دائر بر فقره دخی وارسه‌ده بونك محاکمه‌سنه کیریشمکدن ایسه او زمانکی قوای عسکریه‌نك صورت تقسیمی ارکان حربیه دائره‌سنده مقید و حل اشتباه ایچون او قیودە مراجعتی توصیه ایتمك کافی اوله‌جغندن بو بحثی توسیعه لزوم کورمدم. فقط خاطراتده بلغارلرك اول وجهله قیامی روسیه‌نك رضــا و اتفاقیله‌میدر دکیمیدر معلوم دکلدی مآلنده بر ملاحظهٔ مهمه کورلدیکندن بوراسی جای بحثدر . رجال سیاسیه بر دولته عائد اولان حادثهٔ سیاسیه‌ده دیکر دولتلرك نظریات و حرکاتنی او مسئله‌نك وجوده کلدیکی زمانده موجود اولان افکار و احوال دولیــه دلالتیله استکشاف ایتمکده اولملریــه نظراً او وقت بلغارلرك قیـامی روسیه‌نك رضاسنه ویا اتفاقنه مستنداوله‌بیلیرمی‌ایدی اوله‌مزمی ایدی بو قضیه کامل پاشا حضرتلری نزدنده منکشف اولدیغنده شبهه یوقسه‌ده مسئله‌یی بیلمیانلرجه مدار وقوف اولمق ایچون آتیده‌کی وثیقه‌نك ارائه‌سنی مناسب عد ایتدم :

مجلس وكلادن تنظيم اولنان مضبطه‌ده (عهد قريبده طابورلرك موجودى برطاقم محللرده آلتيشر يديشر يوزه ابلاغ اولنوب اليوم سلاح آلتنده بولنان عسكر ايكى يوز بيكه وارمشدر) فقره‌سى دائرهٔ عسكريه‌نك تبليغاتنه مستند اولمق اوزره مسطور ايدى . آنفاً بيان اولنان تاريخ كامل پاشانك صدارتندن برقاچ كون اول ايسه‌ده كنديلرى او وقت اوقاف نظارتنده وبناءً عليه وكلا عدادنده بولندقلرندن او مضبطه دخى خاطر كذارلرى اولسه كركدر . شو حقايق و وثائقه علاوةً ديكر برماده‌نك‌ده اخطارى ضرورى كورلدى . اصحاب درايت ودقتدن اولديغى ايچون برخيلى زمان جماعت اسلاميه ناظرى عنوانيله فلبه‌ده بولنديرمش اولديغم جمال‌الدين افندى كه اخيراً مصر قاضيسى ايكن ارتحال ايتمشدر . وقعه‌دن برقاچ كون صوكره استانبوله كلدى وحادثه‌نك صورت جريانى بياناً مقام مشيختنه بر تقرير مفصل ويردى . آنده پرنس دوباتمبرغك فلبه‌يه كلديكى كون يانده عسكر اوله‌رق ياورلرندن باشقه كيمسه اولمديغى محرر ايدى.

او اثناده مقام مشيختده بولنان عريانى زاده اسعد افندى مرحوم ظن ايدرسه‌م او تقريرى كامل پاشا حضرتلرينه كوندرمش ايدى . جمال افندى مرحومك بياناتنى شو دخى تأييد ايدركه پرنس دوباتمبرغ فلبه‌يه كلديكنده كامل پاشانك ديديكى كبى بر فرقهٔ عسكريه دكل يانده بر قطعهٔ صغيرهٔ عسكريه بيله بولنمديغندن قوهٔ لسانيه وقلميه ايله مقصديني وجوده كتيرمكه

چالیشمش ایدی . شو وجهله که بر طرفدن اهالی یه پادشاه شرقی روم ایلینك اداره‌سنی بکا تفویض ایتدیکندن قلبه‌یه کلدم دیمش دیکر طرفدن ینه بو صورتی و ایالتینك اجتماعنده‌کی فوائد مستقبله‌یی مبین اولمق اوزره قلبه‌نك اسواق وازقه‌سنه مطبوع بیاننامه‌لر تعلیق ایتدیرمش ایدی. الحاصل دفع صائله کافی عسکرمز وار ایدی. ومتجاوز اولان پرنس مبدأ حادثه‌ده قوتدن متجرد ایدی. کامل پاشا خاطراتنده اووقت استانبولده چوق عسکر بولنمدیغنه دائر بر فقره دخی وارسه‌ده بونك محاکمه‌سنه کیریشمکدن ایسه اوزمانکی قوای عسکریه‌نك صورت تقسیمی ارکان حربیه دائره‌سنده مقید و حل اشتباه ایچون او قیودە مراجعتی توصیه ایتمك کافی اوله‌جغندن بوبحثی توسیعه لزوم کورمدم. فقط خاطراتده بلغارلرك اول وجهله قیامی روسیه‌نك رضا و اتفاقیله میدر دکمیدر معلوم دکلدی مآلنده بر ملاحظهٔ مهمه کورلدیکندن بوراسی جای بحثدر . رجال سیاسیه بردولته عائد اولان حادثهٔ سیاسیه‌ده دیکر دولتلرك نظریات وحرکاتنی اومسئله‌نك وجوده کلدیکی زمانده موجود اولان افکار و احوال دولیه دلالتیله استکشاف ایتکده اولملرینه نظراً او وقت بلغارلرك قیامی روسیه‌نك رضاسنه ویا اتفاقنه مستنداوله‌بیلیرمی ایدی اوله‌مزمی ایدی بوقضیه کامل پاشا حضرتلری نزدنده منکشف اولدیغنده شبهه یوقسه‌ده مسئله‌یی بیلمیانلرجه مدار وقوف اولمق ایچون آتیده‌کی وثیقه‌نك ارائه‌سنی مناسب عد ایتدم :

فلبه وقعه‌سنك حدوثندن اوچ كون صكره اووقت روسيه خارجيه نظارتنده بولنان موسيو كيرز طرفندن روسيه‌نك استانبول سفارتنه كلوب سفارت مستشارى موسيو اونو واسطه‌سيله بكا قرائت اولنمش اولان تلغراف صورتيدر :

« ايمپراطور حضرتلرى بلغارستانده ظهوره كلان حركاتى تقبيح ايدر . اشبو حركاتى ترويج ايده‌ميه‌جكز . ايمپراطور حضرتلرى حركات مذكوره‌يه اشتراك ايتملريتى روسيه ضابطلرينه امر ايتمشلردر . »

اخطار — بالاده‌كى تلغرافنامه‌نك صورتنى اعطا ايدوب ايتميه‌جكنى سفارت مستشارندن صورمشدم . صورت براقغه مأذون اولمديغى آكلاشلمغله مفهومنى ترجمه اوله‌رق ضبط ايتمش وبونى خارجيه ناظرينه كوندره‌جكمى بيان وكنديسنك ده اووقت خارجيه نظارتنده بولنان عاصم پاشايى كورمسنى رجا ايلشدم .

كامل پاشانك خاطراتنده « اويله يدى بيك عسكرله هر دورلو احتماله قارشى تهيأتده بولنان بلغارلر ايله نتيجه‌سى مشكوك بر محاربه‌يه كيريشمك موافق حكمت اولمديغنه دائر مندرج اولان ملاحظه‌يه‌ده كلنجه ، مبحوث عنه اولان يدى بيك كشى مشاراليهك غازى عثمان پاشايه اسناداً ادرنه‌ده وجوديى بيان ايتديكى عسكر اوليور . قواى عسكريه‌نك كميات صحيحه‌سى افادات ذاتيه وشفاهيه‌يه دكل اركان حربيه قيودى ايله تعين ايدرسه‌ده شو افاده صحيح بيله اولسه ادرنه ايكنجى اردو

مركزیدر . بر اردونك قوتی مركزده‌كی قطعهٔ عسكریه‌دن عبارت ظن ایتمك ایسه طوغری دكلدر . قالدی‌كه كامل پاشا وكلای سائره‌نك كندی رأینه یعنی سوق عسكر اولنمامسنه معارض وكندی رأیلرنده یعنی عسكر سوقنده مصر اولدقلرینی یازدقدن صكره بنم ایچونده بعض شیلر ایراد ایتمشدر . فقرات تالیه یوقاریده عیناً مسطور ایسه‌ده اهمیتی ویا غرابتی جهتیله آتیده تكرار اولنور :

« رئیس وكلا سعید پاشا دخی اوبله یدی بیك عسكرله محاربه‌یه كیریشلمسی معقول اولمدیغنی مدرك ایدیسه‌ده اوجه مظهر اولدیغی معاتبهٔ شاهانه‌دن مدهوش بر حالده بولندیغی جهتله اكثریته التحاقه مجبور اوله‌رق یالكز مالیه ناظری ذهنی پاشا رأی عاجزانه‌مه (كامل پاشانك رأینه) اشتراك ایلمش ایدی . » بخش اولنان حصهٔ ادراكه تشكر ایدرسه‌مده مغایر حقیقت بولنان افاداتی تصحیحه مجبورم . یوقاریده دخی ایراد ایتمشدم‌كه حدوث وقعه اثناسنده خاقان سابقك معاتبه‌سنی دكل لعبهٔ مجامله‌كارانه معامله‌سنی كورمشدم . مع مافیه فرض ایده‌لم‌كه عتاب واقع اولمشدر . كامل پاشانك تعبیرنجه بوندن مدهوش اولسه‌یدم معاتبك یعنی عتاب ایدن ذاتك امری‌كه سوق عسكردن فراغت ایتمك و بونی قاله آلمامق ایدی اوامرینه تابع اولوردم بن ایسه مداخلهٔ عسكریه‌دن صرف نظر اولنمسی فكرینه شدیداً مخالفت ایتدم . دیمك‌كه معاتبه‌یه اهمیت ویرمامشم یاخود وجدانك

عتابی ، خاقان سابقك عتابی فوقنده طوتمشم. بوحالده مدهوش تعبیری خلاف ماوقع ونابجادر .

خاطراتده « قلمه آلنه‌جق مضبطه تبییض اولنمزدن اول مسوده‌سنك حضورعالی‌یه عرض وارائه‌سی جمله‌ٔ ارادات سنیه‌دن ایدوکندن اولوجهله طرف ریاستدن یازدیریلان مضبطه مسوده‌سی هیئتده قرائت اولنمقسزین حضورعالی‌یه عرض قلنمسی اوزرینه مسودهٔ معروضه نزد شاهانه‌ده ابقا اولنمغله مجلسه ختام ویره‌رك عودته مأذون اولدیغمز تبلیغ ایدلمش واوحالده هیئت طاغلمش ایدی » عباره‌لری قسماً محتاج تصحیحدر . مضبطه مسوده‌سنك مجلسده قرائت اولنمقسزین عرض اولندیغی طوغری دکلدر . بالعکس کافهٔ اعضا حاضر اولدقلری حالده مجلسده اوقونمش ایدی . بعده خاقان سابق مسوده‌یی ایستدیکندن ینه مجلسك معلومات ورأییله کندیسنه کوندرلمشدی. سوق عسکر قرارینه اعتراض ایده‌رك مسوده‌یی اعاده ایتدی و اول امرده حرکات واقعه‌سی اسبابنك پرنس دوبانبرغدن استیضاح اولنمسی ایچون ایکی کره باش کاتبی وایکی کره‌ده صکره‌لری تشریف همایون مدیری عنواننی آلان محمودافندی‌یی مجلس وکلایه کوندردی. تلقی ایدیلان ارادات اوزرینه تکراراً مذاکرات جریانندن صکره استیضاحك موافق حال اولمدیغنه قرار ویرلمش وسوق عسکر لزومی تأید ایتمش ایدی . حتی مسودهٔ اصلیه‌یی مرحوم حسن فهمی پاشا تنظیم ایتمش ومذاکرهٔ ثانیه‌نك اسباب موجبه‌سی که

پك مقصادر مجلس حضورنده بنم طرفمدن دیکته صورتیله یازدیرلمش ایدی. بونکده میضی خاقان سابقه کوندرلدی ایسه ده نزدنده آلیقویوب اراده سنی ویرمامش و بالعکس او کیجه لك مجلسك طاغلمسنه امر ویرمش ایدی . بایرامك ایکنجی کونی وقوع بولان ایکنجی اجتماعده هیئت وکلا بر طاقم مباحث سیاسیه ایله اشغال اولنمشسه ده دفعهٔ ثانیه اوله رق قلمه آلنوب خاقان سابقه قبول ایتدیریلان مضبطه ده « بو مثللو حادثاتده اتخاذ اولنه جق تدابیر اوچ صورتدن عبارتدر بری حصراً تدابیر دیپلوماتیقیه ، دیکری ینه حصراً قوهٔ عسکریه یه مراجعت اولنمسی واوچنجیسی هر ایکیسنك برلکده اجراسیدر . موضوع بحث اولان بلغارستان اتحادی تشبثاتنك کسر و ابطالنده مقصد دولت علیه نك تأمینه منحصراً تدابیر دیپلوماتیقیه کافی اولهمز وشرقی روم ایلینك آسایشی تهدید اولندقده دولت علیه طرفندن اورایه عسکر ادخالیله بعده یالکز استانبولده اولان سفرایه اخبار کیفیت اولونمسی برلین عهدنامه سی احکامندندر » فقره لری موجوددر. هیئت وکلاجه تبدل وقوعنده شو فقره لرك تعیین ایتدیکی خط حرکت کاساساً حرکت عسکریه ایدی تبدل ایتمه مك لازم کلیر ایدی. لکن هیئتك تبدلی ایله مسلك موضوع تحول ایلدی وبایرامك بشنجی کونی سرایه جلبمله محبوسیتم وقوع بولدی . تفصیل ماجری نشر اولنان خاطراتمده موجوددر . او هنکامه ده کامل پاشانك مابینده بولندیغی خاطراتنك یدنجی صحیفه سندن آکلا-

شیلیورکه شمدی‌یه‌قدر بوکا مطلع اولمامشدم. مشارالیه‌اوصحیفه‌نك خاتمه‌سنده دییورکه: «اوکیجه سرای همایونده بیتوتت اولنه‌رق فرداسی کونی برقاعده‌باب‌عالیده‌مراسم‌معتاده اجرا اولنمش ایدی.»

شرقی روم ایلی مسئله‌سنك زمانمه عائد صفحاتی هرنه ایسه اساساً وبلا نقصان بالاده یازدم. توضیح حقیقت ایچون تکملهٔ اساسیه‌سنی یعنی خلفم زمانمه متعلق اولان اشکالنك فروع مفصله‌سندن صرف نظرله اصلنی ده شو صره‌ده درپیش ایتمك ضروریات مباحثه‌دندر. مسئله‌نك کامل‌پاشا زماننده ظاهراولان شکلنك اصلی شرقی روم‌ایلی‌یه وقوع بولان تجاوزی دفع‌ایچون دولتنك عهداً حائز اولدیغی حقوقی استعمال ایتمه‌مسیدر. وسیلهٔ معذرت اولمق اوزره اورته‌یه قونیلان شی‌که ادرنه‌ده بولنان عسکرك یدی بیك کشیدن عبارت بولنمسیدر. بونك صحتی تصدیق اولنسه وعموماً روم ایلی قطعه‌سنده بولنان قوهٔ عسکریه‌نك ادرنه‌ده‌کی او یدی بیك کشیدن عبارت اولدیغی فرض وتقدیر ایدلسه‌دخی بومانعلرك حکمی برقاچ کون‌ایچون جاری اوله‌بیلیردی. زیرا عثمان پاشایه خلف اولان علی صائب پاشا سرعسکرلکه‌مأموریتی‌ایله‌برابر روم‌ایلیده ذاتاً متحشد اولان‌قوهٔ مهمه‌یه‌علاوةً قوای‌جدیدهٔ کلیه جمع ایتمش ایدی‌اوحالده بونلرله روم‌ایلیٔ شرقی اشغال اولنمق لازم کلیردی. حال بوکه معذرت موقتهٔ مفروضه‌نك سرعتله زائل‌اولدیغی ده نظر اعتباره آلنمسه‌که آنی یاپمق رجال حکومته کوره اختیاری قابل اولمیان بر حالدر

بونیده دیگر بر حال تعقیب ایدییورکه اعتقادده دوامه اصلا امکان وجواز ویرمز اوده پرنس دوبات برغاب صربلیلرله محارب بولندقلری زمانده المزه کچن فرصتدر . کامل پاشاده خاطراتنده شووقت مساعدی اعتراف ایدیور . سکزنجی صحیفه سنده شو عباره‌لر واردر : « بلغارلر صرب حدودنده محاربه‌ده بولندقلری اثناده همان اردو سوقیله روم ایلی شرقینك ضبطی رأینده بولنمش ایسه‌ده بوکاده سلطان حمید اراده ویرمامش اولمسیله فرصت فوت اولمشدر » بوکا ضمیمه اولنق اوزره دیگر برماده دها وارکه کامل پاشا حضرتلرینك خاطراتنده مسکوت عنها براقلمغله تماماً للبحث بیان اولنور : بلغار حکومتی صرب حکومتنه اعلان حرب ایتدیکنده شرقی روم ایلی‌یی تخلیه ایلدیکنی ودولتك سوق عسکرله ملکنه صحابت ایتمسنی تلغرافله کامل پاشا حضرتلرینه بیلدیرمشدی . ایمدی بلغار وصرب محاربه‌سی اثناسنده هیئت وکلا شرقی روم ایلنك خاطراتده دنیلدیکی کبی همان اردو سوقیله ضبطنی رأی ایتمش‌ده مقام سلطنتدن بوکا ممانعت اولنمش ایسه رئیس وکلانك استعفا ایتمسی لازمکلیردی . اعتقادمه کوره کامل پاشا حضرتلری بونی یاپمش اولسه‌یدی خاقان سابق ایکنجی بر حمله‌یه تصدی ایتمز یعنی کامل پاشانك ریاستنده اولان هیئت جدیدهٔ وکلایی‌ده تبدیل ایلیه‌مزدی او حالده سوق عسکر قراری موقع اجرایه قونیلور ایدی الیوم ذکری‌ده ، کورولمسی‌ده بر کونا الم اولان مخاطرهٔ ملکیه‌که

پایتخت قپوسی اولان بر ولایت مهمه‌نك ضیاعیدر وجوده کلمش اولمزدی . « ذ کری‌ده کورلمسی‌ده بر کونا الم » دیه تعریف حال ایدیشم بو دفعه عزیمت وعودتده شرقی‌روم‌ایلیدن کچرکن حاصل ایتدیکم حسیات سوقیله‌در . زیرا وضعیت جغرافیه‌سی مهم اولمغله برابر زراعت واقتصاد جهتلرندن وسائر نقاط نظردن‌ده بر چوق اهمیتی حائز اولان وشمندوفرله طولی اون ساعتده قطع اولنان بر ولایت واسعه‌نك اسباب مبرمه‌یه مستند اولمقسزین اضاعه ایدلمسی تأثراتمی تجدید ایتمشدر .

کامل پاشا خاطراتنك یوز یتمش اوچنجی صحیفه‌سی شرقی روم ایلی حقنده‌کی معامله‌سنك اصابتنه اصول مشروطیتك اعلاننده صوکره‌کی معاملاتله‌ده استشهاد ایدییور ودنیلیورکه : « صدارتدن انفصالمه (صدارت اخیره‌دن انفصاللرینه) دکین بلغارستانك استقلالی هنوز حکومتجه طانمامش ومحاربه وقوعنك منعی ضمننده معاوضهٔ نقدیه اوله‌رق روسیه‌نك بلغارستان ایچون ایفاسنی درعهده‌ایلدیکی یوز یکرمی‌بش میلیون فرانقدن بر پاره آلنمامش ایدوکندن اکر جبراً محافظهٔ حقوق دولته امکان کورلمش اولسه اولبابده باب عالیجه روسیه ایله قرارلشدیریلان صورت تسویه مجلس مبعوثانجه تصدیق اولنمز ومسئله هیئت سابقه‌سنه رجعت ایتمش اولمسی حسبیله خلف عاجزی حسین حلمی پاشا حضرتلری مالك اولدیغی قوهٔ مادیه

وتدابیر سیاسیه ایله روم ایلی شرقی ایالتنی حال ابتدائیسنه ارجاع ایلر ایدی . »

بو مدافعاته جواب ویرمك حسین حلمی پاشا حضرتلرینه عائددر . فقط کامل پاشا حضرتلرینك صدارت اخیره‌سنده استقلالی تصدیق ایدن معاهده امضا اولنمامشه‌ده آوستریا بوسنه‌وهرسکك ممالکنه الحاقنی وبلغارستان استقلالنك تصدیقنی طلب ایتدکلری اثناده دول خمسه بر قونفرانس عقدینی تکلیف ایلدیلر . اویله بر مجلس دولی‌یه حواله مصلحت اولنسه‌یدی دولت علیه خصوصاً بلغارستان استقلالنك تصدیقی ایچون شرقی روم ایلینك حال اصلیسنه رجعتی بحق شرط اتخاذ ایدردی . وبو ایالت بلغارستانك جزؤ منضمی عد اولنمسی حقنده تصدیق دولی بولنمدیغندن مبحوث عنه اولان الحاق واستقلال تکلیفلرینی نظریات سیاسیه‌لرینه موافق کورمیان بعض دولتلرله بینمزده اتحاد افکار حصولی اقوای محتملات ایدی . حتی اوستریا بوسنه هرسکك کندی ممالکنه الحاقنی طلب ایتدیکی حالده بلغارستانك استقلالنه بلکه علناً ویامعناً مخالفت ایدردی . فقط باب عالی قونفرانسه دخولده اولا تردد کوستردی ودرجهٔ ثانیه‌ده قاپیتولاسیونلرك لغوی واجنبی پوسته‌لرینك رفعی ماده‌لرندن بدأ ایله دها برچوق مواد حقنده مطالبمزك دولتلر طرفندن قبولنی والا بوایکی مسئله علاقه‌داران بیننده یعنی بر طرفدن حکومت عثمانیه ودیکر طرفدن اوستریا

وبلغار حكومتلری آراسنده بالمذاکره فصل ایدیله‌جکنی مقام تهدیدده تبلیغ ایلدی . دول مشار الیهم بو تکلیفمزه مطلع اولدقلرنده موضوع بحث اولان الحاق واستقلال مسئله‌لریله باب عالینك بیان ایتدیکی مسائل قدیمه بیننده قطعیاً مناسبت وارتباط کورمدیلر باب عالینك طوغریدن طوغری‌یه مذاکره ومعاقده ایچون اظهار ایتدیکی تمایل ایسه بعض دولتلرك نظریات وفوائدینه‌ده موافق کلدیکندن آنلرکده تشبثاتیله دولتلرك کافه‌سی بو ماده‌لری برلین معاهده‌سنك ممضیسی اولان دولتلرك انضمام آراسیله دکل منفرداً مذاکره وقطع ایتمك ایچون باب عالی‌یی مختار براقدیلر ... تعویض نقدی‌یه کلنجه ؛ یوزیکرمی بش میلیون فرانقدن واقعا کامل پاشا زماننده پاره آلنمشسه‌ده معاوضهٔ نقدیه فکری‌ده غالبا ابتدا برم طرفدن صدور ایتمش وبعده بلغارستان نامنه اوله‌رق روسیه بونی تعهد ایتمش ایدی . کرك تکلیف ابتدائی بزدن واقع اولسون وکرك دیکر طرفدن ظهور ایتسون اساسی وکمیتی حسین حلمی پاشا قابینه‌سنه آنك سلفی اولان قابینه طرفدن انتقال ایتمش . چونکه مجلس مبعوثاندن مجلس اعیانه کلن پروتوقوللرك مذاکره‌سی اثناسنده قونفرانسدن اجتنابمزك اسبابی حسین حلمی پاشا حضرتلرندن استیضاح ایتدیکمده سلفی زماننده قونفرانس ایچون یوقاریده شرح ایدیلان شکلده سفرای عثمانیه‌یه بر تحریرات تلغرافیه کوندرلدیکنی وبناءً علیه قونفرانسه بدل طوغریدن

طوغری‌یه مذاکره قبول اولنمسی اساسلری کندی ریاستنده تشکل ایدن قابینه‌یه ، هیئت سالفه‌دن منتقل اولدیغی سویلنمش ایدی . و او صره‌ده مشار الیهك ارائه ایتدیکی تلغرافنامه مسوده‌سی زیرنده‌ده کامل پاشا هیئتی تشکیل ایدن ذواتك امضالری کورلمش ایدی بوخصوصلر حقنده بحه دها زیاده ایراد ملاحظاته محل یوقدر . مانحن فیها اولان شرقی روم ایلی مسئله‌سنه رجوع ایدیلنجه تسویهٔ صلحیه خصوصنده مقام سلطنتله مقام صدارتك اتحادی حال حاضر الیمی انتاج ایتمش اولدیغنه شبهه یوقدر . فقط طرفین مسببیندن بری غلبهٔ وهم ایله بونی یاپمش دیکر طرفك فعلی بعض ملاحظات سیاسیه ایله وقوعه کلمش اولدیغندن تمامیت ملکیه‌مزه بر ضربه اولان وتأثیراتی بوندن صکره دفع ایتمك ممتنع بولنان شوحال ایچون هانکی طرفك قصوری آغیراولدیغی تأمل وموازنه‌یه شایاندر .

ایشته شرقی روم ایلینك اخیراً کسب ایتدیکی موقع سیاسی‌یه سبب اولانلره شو نقطه‌دن نظر اولنور : مسبب آرانمیوبده یالکز نتیجهٔ فعله باقیلیرسه آنك خلاصه‌سی‌ده شودرکه : ٧٦٥ سنهٔ هجریه‌سنده سلطان المجاهدین خداوندکار غازینك فتح ایلدیکی فلبه ایالتی تام ٥٣٧ سنه ملك عثمانی عدادنده قلمش ایکن ١٣٠٢ تاریخنده غریب بر خطای سیاسی‌یه قربان اولدی . اوزمانه قدر بومملکت واسعه‌نك ساحهٔ فیاضنده سعادت

حالله يشايان وعددی ایکی یوز اون بش بیکه بالغ اولان نفوس اسلامیه بوکونکی کون بی‌نام ونشاندرلر .

سوزی بورادهکسوب کامل‌پاشا خاطراتنك جملهٔ محتویاتندن اولان مصر مسئله‌سنك بکا تعلق ایدن فقرات غیر صحیحه‌سنی تصحیح ایتمك‌ده ضروری کورویلیور .

کامل پاشا حضرتلری خاطراتنده (اوتجی صحیفه‌نك سطور اخیره‌سندن بدأ ایله اون التنجی صحیفه‌نك اون اوچنجی سطرینه قدر) مسئلهٔ مصریه‌نك حکومت محلیه‌یه عائد جهاتی ایچون برتاریخچه یاپمش‌ایسه‌ده یازیلان‌شیلر نواقصدن خالی‌کورونمیور. مصرده و فرانسه‌ده ایســه وقایع اخیرهٔ مصریه تاریخلری پك اطرافلی اوله‌رق تحریر و نشر اولنمشــدر . آرزو ایدنلر آنلره مراجعتله استحصال و استکمال معلومات ایلیه‌بیلیرلر . فقط خاطراتك تاریخ قسمنده هرنصلسه ترتیب طبیعی التزام اولنمدیغندن وقوعه کلن تقدیم و تأخیرلر اذهانی یاکاش ظنیاته اماله ایده‌بیلیر . ازجمله اون اوچنجی صحیفه‌یه استانبولده عقد اولنان قونفرانسك اسـباب اجتماعنه دائر قسماً واقعه موافق وقسماً اوکا مخالف‌معلومات درج‌اولندقدن صوکره «قونفرانس عقدی بر شیئه یارامامشدر . » سوزیله مبحثه ختام ویریلیورکه بوقونفرانس بندن اولکی هیئت وکلا زماننده رد اولنمش‌ایکن صدارته‌تعیینمی‌متعاقباً کوردیکم فائده و کوستردیکم لزوم‌اوزرینه بزم طرفدن قبول اولنه‌رق دولت علیه خارجیه ناظرینك تحت

ریاستنده انعقاد ایتمشدی . کامل پاشا خاطراتنک اون بشنجی صحیفه‌سنده‌ایسه « عرابی‌نك بوبابده‌کی تصمیمی سلطان عبدالحمیدك طبعنه توافق ایتمکله وقوع اختلالده خدیوه قوةالظهر اوله‌رق روم ایلیدن مصره اون اون بش طابور عسکر سوقیله منع عصیانه اهتمام اولنه‌جق یرده عرابی‌نك اقداریله منویاتنك قوه‌دن فعله کتیرلسی جهتی التزام و مستشارلری اولان مقربینك تسویلاتنه اتباع اوله‌رق بوفرصتله مصرك امتیازاتی فسخ ایله والیلکنك مناسبنه بالاحاله سائر ولایات شاهانه مثللو اداره‌سی وواردات جسیمه‌سنك خزینهٔ مالیه‌یه آلنمسی موفقیات عظیمه‌دن اوله‌جغی تخمین و تصور اولنمیدرکه اویله بر منصب موهومه طبعاً تشنه وحریص اولان یاور اکرم شهریاری درویش پاشا فراشت وکیلی احمد اسعد افندی ایله معاً مصره اعزام ورئیس عصاة عرابی پاشانك مقام خلافت سنیه‌یه اطاعتی محافظه ایتمك مقصدیله کندوسنه برنجی رتبه‌دن مجیدیه نشان ذیشانی دخی ارسال واحسان بویورلمش ایدی . جریان احواله کسب وقوف ایدن انکلتره دولتی ذات شاهانه مصرك ملکداری اولدیغی حالده کندی منافعی علیهنده تشبثات غیر حکیمانه‌ده بولنمسندن طولایی بعدما دولت علیه‌نك عسکر سوقیاتنه اشتراکنی اشکال وبروجه مذکور یالکز باشنه حرکتله حرباً مصرلولری مغلوب ایتمشدر . »

دینلمشدرکه بو حالرك وقوعی بم اوچنجی دفعه صدارته

تعیینمدن اوله یعنی عبدالرحمن پاشا حضرتلرینك ریاستنده بولنان هیئت وکلانك زماننه مصادف ایدی .

زمان مأموریتمده اجتماع ایدن قونفرانسك بحثی اون اوچنجی صحیفه‌ده وخدیویتك الغاسی تصوریی ودرویش پاشا ایله فراشت وکیلنك مصره اعزاملرینی وعرابینك مضمراتنك فعله کتیرلمسی التزام وکندیسی نشانله تلطیف وتشویق ایدلدیکنیده اون بشنجی صحیفه‌ده اوقویانلر ترتیب کلام سوقیله خلاف حقیقت برشیئه یعنی انکلتره‌نك مداخله‌سنی تشدید ایدن احوال مشروحه‌نك زمانمده وقوعنه ذاهب اوله‌بیلیرلر . مبحوث عنه اولان تقدیم وتأخیرلر البت اثر عمد اولمیوب اثر ذهول ایسه‌ده نابمحل فکرلر حاصل اولمامق ایچون اول باول بو جهتی تصحیحه لزوم کوردم .

قونفرانسك بر ایشه یارامدیغی دعواسنه کلنجه ؛ بوراسی کلیاً نفس الامره مخالفدر . قونفرانسك مذاکراتی بزه بیوك فائده‌لر تهیه ایتمشدی . حیفا که بز استفاده ایتمدك . بو یولده تطویل کلام ایتمکدن ایسه صورتی آتیده مسطور وثیقهٔ مهمه ایله اثبات مدعا ایتمکی دها مناسب کوردم .

مجلس وکلا مضبطه‌سی صورتیدر :

« قونفرانسك اجتماع سادسنده جریان ایدن مباحثاتك تفصیلاتی حاوی مرخص پاشالرك تقریر مشترکلریله مقام وکالتك تذکرهٔ معروضه‌سی و اجتماع مذکوره دائر بین المرخصین قلمه آلنان ضبطنامه

ایله انکلتره سفیری طرفندن ویریلن مقاولهٔ عسکریه لایحه‌سنك میانهٔ عاجزانه‌مزده مطالعه‌سیله مسئله‌نك اهمیت فوق‌العاده‌سنه و مجلسجه بر خطا وقوعنده ترتب ایده‌جك مسئولیتك جسامتنه مبنی اکا کوره بر قرار اتخاذینی و خدیو لاحتك طرف حکومت سنیه‌دن حمایه‌سنه و عرابی پاشانك عاصی اولدیغنی اشاعه‌یه دائر انکلتره دولتی طرفندن طلب اولنان اعلاننامه‌نك بوبابده ارادت سنیه استحصال اولندقجه نشر ایدلمه‌سی مقتضای امر و فرمان همایون جناب پادشاهیدن اولدیغی مبین ٢٧ ن سنه ٩٩ تاریخلی تذکرهٔ علیه و اوراق مذکوره مطالعه وبالاطراف تدقیق ماده اولندی .

تقریر مشترکك رأی محلی نتایج مباحثه‌یه نظراً اوچ صورت تخطر اولنوب برنجیسی انکلتره سفیرینك افاده‌سی اقتضاسنجه دولت علیه قومیسرلریله قوماندان پاشانك شیمدیدن ارسالاری حالنده برکونا مشکلاته تصادف اولنمیه‌جغی مجزوم بولندیغندن آنلر همان کوندریلهرك مقاوله‌نك دخی سرعت عقدیله عقیبنده عسکرك حرکتنه امر ویرلمسی وایکنجیسی کرك قومیسرلرله قوماندان پاشانك وکرك عساکر شاهانه‌نك مقاوله تنظیم اولندقدن صوکره ارسالاری واوچنجیسی مقاولهٔ مذکوره‌نك عقدینه تعلیق مصلحت اولنیوب قومیسرلرله قوماندان پاشانك وعساکر شاهانه‌نك شیمدیدن یوله چیقارلملری ماده‌سی اولهرق قومیسرلرله قوماندان پاشانك برآن اول مصرده وجودلری مصلحتهٔ حسن تأثیری وفائدهٔ مهمه‌یی داعی اوله‌جغی بدیهیاتدن اولمغله انلرك عسکردن اول کوندرلملرنده بر محذور اولمیوب بالعکس بو ماده دها زیاده موافق مصلحت کورندیکی وانکلتره سفیرینك تعلیمات وجوابنك تسریعی مقصدیله عساکر شاهانه‌نك پنجشنبه ویاخود جمعه کونی حرکت امرینی آله‌جغی سفیره وسفارت سنیه واسطه‌سیله لوندره قابینه‌سنه تحریر وتبلیغ اولنمش وآنك نتیجه‌سی اولهرق اوزره پنجشنبه کونی ایلچی‌یه تعلیمات کلمش ایسه‌ده مقاوله قرارلاشمزدن اول عسکر کوندرلمز ایسه قبولی ممکن اوله‌میه‌جغی سفارتك افادات متوالیهٔ معروضه‌سی ایجابندن بولنمسنه نظراً اوچنجی

طریقه مراجعت اولنمسی یعنی مقاوله‌نك عقدندن اول عسکرك ارسالی محذوردن خالی اوله‌جغنی بیاندن عبارتدر .

بومسئله‌نك ایکی جهت مهمه‌سی اولوب بریسی سویش قنالی‌ایچون قونفرانسه‌ده‌فرانسه‌دن‌ماعدا دولتلرطرفندن‌قبول‌اولنان‌تدابیرحمایتکاریدر. حال حاضرده قنالی انکلیزلرك اشغال ایلمش اولملرینه نظراً بر مداخله مضرهٔ دائمه‌یه محل براقمامق ایچون تکلیف اولنان ضابطهٔ مختلطهٔ بحریه‌یی دولت علیه‌نك قبول ایتمسی مقتضای احواله موافق و امر ضروریدر . قنالك براً مدافعه ومحافظه‌سی ماده‌سنك حکومت سنیه‌یه عائد اولدیغی بحثنده اجتماع سابقده بزم طرفمزدن ایراد اولنان ملاحظه دخی نفس‌الامره موافق اولدیغندن اجتماع آتیده دخی دولت علیه مرخصلری طرفندن بونك تأیید ومحافظه‌سیله شاید مرخصین سائره طرفندن عکسی تکلیف وقوع بولور یعنی ایسه‌نك ایدن دولتلردن هرقنغیسنك براً قنالی اشغال ایتمك صلاحیتنی حائز اولمسی تکلیف قلنور ایسه اکا موافقت اولنمیوب باب عالیدن تعلیمات اخذینه تعلیق ماده اولنمسی لازم کلور .

ایکنجیسی انکلتره طرفندن‌طلب اولنان مقاولهٔ عسکریه درکه بونك اساسی مصره دولت علیه جانبندن عسکر سوق اولنوب اولنمامسی بحثنه انتقال‌ایلر. انکلتره دولتنك مصره عسکرسوق ایتمسی وبرطرفدن تدارکات عسکریه‌سنی ایلرولتمسی وعرابی پاشا فرقه‌سنك فعلاً داعیهٔ مقاومتده بولنمسی‌اك‌زیاده دقت واحتراز ایدیله‌جك برشی‌اولوب بوحاللرك نتیجه‌سی اولمق اوزره دولت مشارالیها مصرجه مقصد استیلا کارییه خدمت ویاحکومت محلیه ایله ویاخود قارشو سنده اولان فرقهٔ محاربه ایله اویوشوب ادارهٔ مصریه‌جه مرضیسنه کوره برصورت تسویه عقدینه کسب قدرت ایدر ایسه دولت علیه ایچون مخاطرهٔ عظیمه‌سی میداندەدر . بو مخاطره‌یی قارشو لیه‌جق تدبیر ایسه عساکر شاهانه‌نك برآن اول سوقیله حقوق حاکمیت سنیه‌نك کرك اهالیٔ محلیه‌ایله عموم تبعه قارشـو سنده وکرك انظار دونیه‌ده فعلاً

اثباتنه مربوط كورينوب انكلتره ايسه عسكرك قبولنى برمقاولهٔ عسكريه عقدينه تعليق ايتمكده اولمسيله وطرفين عسكرى بيننده اختلافات وضديات وقوعنه و ايكى دولت بيننده منازعات حدوثنه محل قالمامق ايچون بويله برمقاولهٔ عسكريه عقدى لازمه دن كورنمكله بونك تنظيمى لزومنده تكراراً وهيئت منضمه ايله معاً اتحاد حاصل اولدى . بوبابده سفيرك ويرديكى لايحه نك دردنجى ماده سنده « انكليز وعثمانلى عسكرينك اعزاملرينه سبب اولان حال برطرف اولدقده طرفين عسكرى مملكتى تخليه ايده جكلردر » فقرهٔ مهمه سى مندرج اولوب انكليزلرك نيات حريصانه دن برى بولندقلرينه دائر واقع اولان اعلانى كچنده لورد غلادستونك پارلنتوده ايراد ايتديكى نطقلر بردرجه يه قدر موقع شبهه يه دوشورديكى حالده شمدى بين الدولتين برمقاوله ياپيلوبده آنده دولت مشاراليهانك اسباب اشغالك اندفاعيله برابر عسكرينى چكمكى تعهد ايده جكى مندرج بولنمسى بزجه موجب استناده برشرط كورينور فقط لايحه نك برنجى ماده سنده ايكى طرفك قوهٔ عسكريه سى حركات مشتركه ايله تقييد ايدلمش اولديغندن شو فقره نك چيقارلسى وانكلتره عسكرينك بولندقلرى محللردن ايلرو كيتاملرى صورتنك استحصالنه دخى چاليشلمسى وطرف دولت عليه دن سوق اولنه جق عساكر شاهانه نك تعيين وتصريح مقدارى ايچون آچيق براغيلان محله لزومنه كوره پى درپى كوندرلمك اوزره برقول اردو تعبيرى يازلمسى و ايكنجى ماده ده عساكر شاهانه نك چيقه جقلرى موقعك تعيينى ايچون آچيق براغيلان محله دخى اسكندريه و پورت سعيد ديو تحرير ايدلمسى وعساكر شاهانه نك انكلتره عسكرى باش قوماندانك موافقتى منضم اولمدقجه هيچ برطرفده بولنه ميه جغنه وعسكرك برقسمى ايچون هيچ برتدبير اتخاذ ايدلميه جكنه دائر اولان اوچنجى ماده منفعت ومقصد دولته الويرميه جكندن بوماده نك كلياً طى ايدلمسى وعساكر عثمانيه اردوكاهنده بربيوك ضابطك قوميسر صفتيله بولنه جغنه دائر اولان بشنجى ماده نك دخى هر ايكى طرف اردوسنده تسهيل مخابرات ايچون رتبه لرى يكديكرينه معادل

طرفندن بر ضابط بولندیرلمسی یولنده تصحیح اولنمسی لازمه‌دن عدا ولنمغله ذاتاً لایحهٔ مذکوره تعدیل وتصحیحه قابل اولمق اوزره مرخص اول پاشا طرفندن قلمه آلنمش بولنمغله صور معروضه‌یه توفیقاً مذاکره‌سنه کیریشیله‌رك تعدیل وتصحیحنه صرف مساعی اولنمسی وممکن اوله‌مدیغی حالده تکرار مذاکره ایدلمسی وقومیسرلرله قوماندان پاشانك عزیمتلرینك عساکر شاهانه‌نك عزیمتنه تعلیق قرارلشدیرلدی . قدری افندینك تلغرافی عرابی فرقه سنك ضعفیله برابر ایچلرنده فن حربه واقف ضابط بولنمدیغی و سودان ایچنده نفوذلری اولمدیغی مبین اولمغله مذکور تلغراف اوراق سائره ایله برابر طاقیله اعاده وتقدیم قلندی ایسه‌ده اولبابده . »

۲۷ رمضان سنه ۹۹ و ۳۰ تموز سنه ۹۸

بالاده‌کی وثیقه قونفرانسك بر شیئه یارامامش اولدیغی حقنده‌کی مقالی ابطاله کافی اولدیغی کبی دفعات مختلفه‌ده اجتماع ایدن مجلس مکالمه‌نك هردفعهٔ اجتماعی مذاکراتنده حقوق ومنافعمز تأمین اولنمش اولدیغی مکالمات مضبطه‌لرینه باقیلیرسه دفعةً ثابت اولور . لکن انکلیز عسکری اسکندریه وپورت سعیده بولندقلری حالده عثمانلی عسکرینك دخی اوراده وجودی طرفین عسکری بیننده تضادی دعوت ایده‌بیلمك ملحوظ اولدیغندن عساکر عثمانیه‌نك ابوقیره چیقارلمسی حقنده سفارتك طوغریدن طوغری‌یه اظهار ایتدیکی مطلبه خاقان سابق طرفندن بالذات موافقت اولندیغی واسطهٔ تبلیغ خارجیه ناظری سعید پاشا ایله کاتب خصوصی رشید بك حاضر اولدقلری انکلتره سفیری طرفندن صدارته بیلدیرلمشدی .

بوراسی خاقان سابقه بیان اولندقده موافقت وتبلیغنی تصدیق ایتمیوب بالعکس ابوقیرك ترکنی سویلتدیردیکنی بیان ایتمش واو بابده خارجیه ناظری سعید پاشا ایله رشید بکدن آلدیغی ورقه‌یی مقام احتجاجده مجلس وکلایه کوندرمش ایدی . بو ورقه‌نك اووقت مستشار اولان ذهنی افندی (ذهنی پاشا) قلمی ایله استنساخ ایتدیریلان صورتی نزدمده محفوظدر . بونی تذکیردن مقصدم شونی بیلدیرمکدرکه بوماده وبالالتزام ایقاع اولنان موانع مماثله ایله بین الدولتین عقدی مقرر اولان مقاوله‌ٔ عسکریه برآز تأخر ایتمش ایسه‌ده تأخرات ومشکلات محدثه مساعیٔ واقعه ایله کاملاً ازاله ایدلمشدی . حتی مقاوله‌ٔ عسکریه‌نك دردنجی ماده‌سنده انکلتره‌نك تکلیفی « انکلیز وعثمانلی عسکرینك اعزاملرینه سبب اولان حال بر طرف اولدقده طرفین متعاقدین عسکری مملکتی تخلیه ایده‌جك وعساکر عثمانیه انکلیز عسکریله بر وقتده مملکتی تخلیه ایده‌جکلردر » قیدینی حاوی ایکن بز « مصرده تدابیر عسکریه اتخاذینی ایجاب ایتدیرن اسباب مندفع اولنجه انکلیز عسکری مملکتی تخلیه ایلیه‌جکلردر . لزوم کوروندیکی تقدیرده عساکر عثمانیه‌نك مصرده تمدید اقامتلرینه صلاحیتلری اوله‌جقدر » ماده‌سنی تکلیف متقابل اولمق اوزره بیان ایتدیکمزدن مجرد تألیف بین ایچون انکلتره سفیری « مصرده تدابیر عسکریه اتخاذینی ایجاب ایتدیرن اسباب مندفع اولنجه طرفین عسکری مملکتی تخلیه ایده‌جکلردر .

مع مافیه لزوم کوروندیکی تقدیرده عساکر عثمانیه طرفین
متعاقدین بیننده حاصل اوله‌جق اتفاق اوزرینه مصرده تمدید
اقامت ایلیه‌جکدر » فقره‌سنی تکلیف ایتمش ومقاوله طرفین
مرخصلری بیننده پارافه دخی ایدلمش ایدی . بویله شیلرده
موفقیتك شرفی دولته عائد اولوب مکالمات واجرا آته واسطه
اولانلرك حرکتلری وظیفهٔ طبیعه‌لرینی ایفادن عبارت عد
اولنمق لازم کلیر کن هر نصلسه خدمت طبیعهٔ ناچیزانه‌م اعظام
اولنه‌رق موفقیتمی کسر وابطال ایچون مقاولهٔ عسکریه‌یه درلو
نقیصه‌لر اسناد اولنمش وعقبنده « تل الکبیر » محاربه‌سی عرابینك
هزیمتی ایله نتیجه بولدیغندن عقد مقاوله‌یه محل قالمامش ایدی .
بونلر تفصیلاتی ایله کامل پاشا حضرتلرینك خاطرلرنده اولسه
کرکدر . ایشته ایلك فرصت بو وجهله ضایع اولمش ایدی .
ایکنجی فرصتك‌ده نه صورتله اضاعه ایدلدیکنی تفصیله کیرمزدن
اول کامل پاشا خاطراتنك یکرمی ایکنجی صحیفه‌سنده محرر
وجریان حاله مغایر اولان مباحثی موقع محاکمه‌یه قویمق لازم
کلیور . مشارالیه دییورکه : « ینه سلف عاجزی سعید پاشانك
صدارتی هنکامنده ومصرجه قوهٔ عسکریه‌نك هنوز تحت
انتظامه آلنمدیغی اثناده ، سنوی اون بش بیك لیرا ویرکوسی ،
سنه‌بسنه خزینهٔ مالیه‌یه ارسال اولنمق اوزره اداره‌سی خدیوك
ذاتنه محول اولان مع ملحقات مصوعك حسب الحال ضبط
وربطی کسب مشکلات ایلدیکی جهتله عساکر مصریه اورادن

قالدیریله‌جغندن مصـوعك كالقدیم تحت ادارهٔ دولتـه آلنمسی خدیو سابق توفیق پاشا طرفندن اشعار وانكلتره دولتی بوخصوصه دائر اولان تبلیغاتنده (صـومالی) داخلنده واقع بربره‌نك (زیلعه) قدر ممتد اولان قسمنده ، یعنی باب‌المندب ایله زیلع بینده‌كی اراضی اوزرنده سلطنت سنیه‌نك حق حاكمیتی انكلتره‌جه تصدیق اولنمامش ایسه‌ده اسرا تجارتی منع ایدلمك وهیچ بر اجنبی دولتـه یر ترك اولنماق وانكلتره ایله خدیویت بیننده منعقد مقاوله‌نامه‌ده معین رسومدن غیری رسم آلنماق شرطیله باب عالی مصر عسكرینك حین رجعتنده (تاجوره) ایله زیلع اوزرنده‌كی حكم ونفوذینی محافظه ایچون تدابیر مقتضیه اتخاذینه مقتدر بولونورســه دولت علیه‌نك زیلعه قدر ممتد اولان وتحت ادارهٔ مصریه‌ده بولنان ساحلك بو قسمی اوزرنده‌كی حكم ونفوذی انكلتره دولتی طرفندن تصدیق اولنه‌بیله‌جكی وعكس تقدیرده آسـایش وانتظامی محافظهٔ زیلعك انكلتره طرفندن اشغالنه مجبوریت حاصل اوله‌جغی اخطار اولندیغی حالده باب عالی اورالرك طوغریدن طوغری‌یه تحت اداره‌یه آلنمسی استاتوقو اساسنی اخلال ایده‌رك محاذیری داعی اوله‌جغی ملاحظه‌ســیله بو بابده خدیو ایله اتحاد افكار حصولندن صـوكر دولتلره بالبیان اتخاذ تدابیر اولنمسی رأینــده بولنمش وحال بوكه خدیو اورالرك محافظه‌سنه عدم اقتدارینی بیان ایله طرف دولت علیه‌دن تحت محافظه‌یه آلنمسی اولجه باب عالی‌یه عرض ایتمش ایدی . »

٣٠٠ سنه‌سی کانون‌ثانیسنك یکرمی بری تاریخیله خدیویت مصریه‌یه کوندردیکم تلغراف مصنوعه دائر خاطراتده مندرج حکایاتی نقضه کافی اولمغله اول باول آنك بر صورتی آتیده درج اولندی :

« ایتالیانك مصنوعی اشغال تصمیمنده بولندیغنه وفقط بو ماده طوغریدن طوغری‌یه اجرا اولنسه علناً بر حرکت تجاوزکاری اوله‌جغندن بونی شکل مشروعیته تقریب ایچون ذات‌عالیٔ خدیویلرینك هیچ اولمزسه موافقت ضمنیه‌سنی استحصال اسبابنی تحری ایتدیکنه دائر رومادن بعض خبرلر آلنیور . کرچه ایتالیا دولتی روایت واقعه‌یی رسماً تکذیب ایتمکده اولدیغی کبی مصنوعی طوتمق ایچون ابتدا لوندره قابینه‌سنه مراجعت ایتدیکنده لورد غرانوویل اوراسی ممالك شاهانه‌دن اولدیغندن ایتالیانك بویله بر نیتمز ترویج ایده‌میه‌جکنی مکرراً بیان ایلمش ایسه‌ده استخبارات واقعه‌نك شکل وماهیتی بالوجوه نظر دقتی داعیدر . دولت علیه مسئلهٔ مصریه‌یی حقوق حکمرانیسنه وخدیویت جلیله‌لرینك امتیازاتنه موافق وذات‌عالیٔ آصفانه‌لرینك بقای نفوذ واقتدارینی کافل اوله‌جق صورتده تسویه اسبابیله مشغول اولمقده ایکن سواحل بحر احمره اویله بر بشقه دولت طرفندن دخی تجاوز وقوعه کله‌جك اولور ایسه مصر مسئله‌سنك از سرنو کرك دولت علیه‌نك وکرك خدیویت جلیله‌لرینك منافعنه ضد ومشکل بر شکله کیره‌جکی عند حقایق دانئ عالیلرنده محتاج تعریف دکلدر . ایتالیانك خدیویت جلیله‌لرینه اسناد ایده‌جکی موافقت ضمنیه اولسه اولسه مصنوعك عساکر مصریه‌دن تخلیه‌سی ماده‌سی اولمق لازم کلوب کچنده واقع اولان اشعارات فخیمانه‌لرینه نظراً قوهٔ جنودیهٔ مصریه‌نك شیمدیکی مقداری سواحلك محافظه‌سنه کافی حالده اولمدیغی اکلاشیله‌یور ایسه ده اجانبه قارشو امر محافظه عساکرك کثرت

وقلتنده اولیوب مملکتك حکومت موضوعه‌دن رسماً خالی اولماسی ویك جزئی بر عسکرك وجودی امر تصرفی ایفا ایده‌جکی جهتله مصوعده بولنان هیئت حکومت وژاندارمه وآز چوق نه قدر عسکر وار ایسه انلر شاید چکیله‌جك اولورلر ایسه ایشته ایتالیانك ارادیغی مساغ ضمنی اول‌وقت حاصل اوله‌جقندن بوکا محل ویرلماسی همم سنیهٔ مهامشناسیلرینه توديع اولنور اولبابده . »

یوقاریده درج اولنان تلغراف تاریخندن اوچ کون صکره جواباً خدیویته بروجه آتی بر تلغراف دها کوندرلمشدی :

« ٢٣ کانون ثانی ٣٠٠ تاریخلی تلغرافنامهٔ جوابیٔ آصفانه‌لری آلندی . ایتالیانك بیلوله چیقان عسکری اون اون بش نفر کمی عسکرندن عبارت اولوب آنلرك ده عودت ایتمك اوزره اولدقلرینی ودولت علیه‌نك بحر احمر سواحلنده اولان حقوق مالکیتنه دولت متبوعه‌سنك رعایتی آلدیغی تعلیمات اوزرینه ایتالیانك درسعادت سفیری خارجیه نظارتنه تبلیغ ایتدیکی وموسیو مانجینینك دخی سفارت سنیه‌یه اعطای تأمینات ایتمکده اولدیغی نظارت مشار الیهادن افاده قلنمش ایسه‌ده ایتالیا قوماندانك بیلوله‌کی عساکر مصریه قوماندانی طرفندن وقوعه کلن ممانعتی دیکلمیوب وعساکر مرقومه‌نك سلاحلرینی جبراً آلوب آنلری اخراج ایله معیتی عسکرینی اورایه یرلشدیردیکی اشعار عالیٔ فخیمانه‌لریله تحقق ایدرك بوایسه تأمینات واقعه‌یه وحقوق دول ومالله مغایر برروش ناشنیده اولدیغندن باب عالیجه روما قابینه‌سیله دول سائره نزدنده تشبثات مؤثره اجرا اولنمش وتلغرافنامهٔ فخیمانه‌لری مجلس وکلاده بالقرائه حضورهمایون حضرت پادشاهی‌یه عرض‌قلنمشدر. روش حال ایتالیانك مصوعی مطمح نظر ایلدیکنه دلالت ایتمکده اولمغله و بوتصور فعله کلیر ایسه مضرت حالیه ومستقبله‌سی حساب وقیاسدن خارج اوله‌جغی واقف حقایق احوال اولان ذات عالیٔ

فخیمانه‌لرینه تعریفدن مستغنی بولنمغله اشعارسابق عاجزی وجهله استکمال تدابیرمانعه‌یه عنایت مخصوصه آصفانه‌لری رجا واخطار قلنور اولبابده »

٢٤ کانون ثانی ٣٠٠

ایکنجی تلغرافدن درت کون صکره خدیویته بر تلغراف وآندن برکون صکره‌ده دیکر بر تلغراف دها کوندرمشدم صورتلری شونلردر :

« سواحل بحر احمرده بعض نقطه‌لری اشغال ایچون ایتالیا خدیویت جلیله‌لرینك موافقت ضمنیه‌سنی تحری ایتدیکی روما سفارت سنیه‌سندن باب عالی‌یه اخبار اولنمغله تدابیر مانعه اتخاذی ضمننده اولجه طرف عالیٔ آصفانه‌لرینه معلومات ویرلمش ایدی . جواباً آلنان تلغرافنامهٔ سامیٔ فخیمانه‌لرنده ایتالیانك بیلوله کیروب اوراده‌کی عساکر مستحفظهٔ مصریه‌نك سلاحلرینی دخی طوپلادیغی اشعار بیورلمغله بوندن طولایی باب عالینك روما قابینه‌سیله سائر دولتلر نزدنده نه صورتله اجرای تشبثاته مسارعت ایتدیکی وایتالیانك مطمح نظری مصوع اولدیغنه دائر سبق ایدن اخطارك مستند علیهی بولنان خبر تأید ایتمکله اولبابده دقت علیهٔ فخیمانه‌لرینك لزوم انعطافی ومذکور تلغرافنامهٔ سامیلری مجلس وکلا قراریله حضور همایون حضرت پادشاهی‌یه عرض اولندیغی دخی ایکنجی تلغرافنامهٔ عاجزیده بیان قلنمشدی . ایتالیانك عسکرینی حاملاً بحراحمره کوندردیکی حرب سفینه‌سی قوماندانه بیلوله کیرمزدن اول کشفیات اجرا ایدرك جدی بر مخالفت حس اولنورایسه عساکر مرقومه‌نك اورایه اخراجندن صرف نظرله عصبه متوجهاً یولنه دوام ایلمسی ایچون تعلیمات ویرمش اولدیغی بوکون روما سفارت سنیه‌سندن معروض معلومانده باب عالی‌یه بیلدیرلمش وبیلوله کیردیکی طرف عالیٔ خدیویلرندن اشعار بیوریلان ایتالیا عسکرینك اورادن چکلمسی ایتالیا دولتنه تبلیغ قلنمسی اوزرینه موسیو مانجینی حرکت

واقعه‌یی تصدیق صورتنده بولنیوب دولت متبوعه‌سی اراضی وحقوق حاکمیته خلل کتیرمامك عزم قویسنده اولدیغنی سفارت دولت علیه‌یه بیان ایتمش اولدیغندن تبلیغات سابقه‌یی اکمالاً بوخصوصلرك طرف عالیٔ آصفانه‌لرینه اخباری لازمه‌دن عد اولندی . تلغرافنامهٔ معروضه کلنجه ایتالیا عسکرینك بیلولی نه قدرقوتله اشغال ایلدیکنك واشغالك شکل حاضرینك والیوم مصوعك نه حالده بولندیغنك سریعاً جانب سامیٔ خدیویلرندن استعلامنه ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی متعلق بیورلش اولمغله برمنطوق ارادهٔ سنیه کیفیات محرره‌نك اشعاروتوضیحنه همم سامیهٔ فخیمانه‌لری شایان بیورلمق بابنده »

٢٨ کانون ثانی ٣٠٠

— دیکر تلغراف —

« ایتالیانك بیلولی نه قدرعسکرله طوتدیغی ومصوعك حالی‌دونکی تاریخلی تلغرافنامهٔ عاجزانه‌مله استعلام اولنمشیدی انك جوابی آلنمزدن اول ٢٢ ربیع الثانی ٣٠٢ تاریخلی تلغرافنامهٔ سامیٔ فخیمانه‌لری‌شمدی اخذ اولنوب مآلندن ایتالیالولرك مصوعه تاریخ وصورت دخوللری وطرف عالیلرندن ایتالیا جنرال قونسلوسنه نه وجهله پروتستو نامه ویرلدیکی ومصوع محافظلغیله برابرنده‌کی عساکر مصریه اوراسنی ترك ایتیوب مصوعده باقی اولدقلری معلوم اولدی و اول باول حقوق دول وملی نبی ودولت علیه‌یه ویردیکی تأمینات رسمیه‌یی نقض ایدن شو حالك ایتالیا دولتنه اخطار ودیکر دولتلر نزدنده تشبثات لازمه اجرا اولنمسی خارجیه نظارتنه بیلدیرلدی تلغرافنامهٔ سامیلری دخی مجلس وکلایه تبلیغ وحضورهمایون حضرت پادشاهی‌یه عرض اولنمق‌اوزره‌در. ذات حقایقسمات خدیویلرینه تعلیمات وتعریفاته حاجت یوق ایسه‌ده مصوع محافظیله معیتی عسکرینك کما کان اوراده قاللری ویاخودایتالیا عسکرینك دخوللرینه بناءً بیلولده اولدیغی کبی مملکتی ترك ایتملری بربرندن فرقلی ماده‌لر اولوب برنجیسی محافظهٔ حق مملکت ومداخلهٔ

اجنبیه‌نك امتدادینه حیلولت ایچون قاعدةً وفی نفس الامر برمخلص فعلی اولمسنه نظراً بو بابده متخذ اولان تدابیرك تقدیرینه مسارعت قلنور اولبابده »

۲۹ كانون ثانی ۳۰۰

شو مخابرات واضحاً اثبات ایدركه مصوعك اسباب استیلاسی كامل پاشانك دیدیكی كبی دكلدر وكرك اوراسی وكرك بیلول ایچون باب عالی وظیفه‌سنی ایفا وخدیویتی وقتیله ایقاظ ایتمشدر. لكن اووقت خدیو بولنان توفیق پاشانك مادةً ومعناً عدم اقتداری وباب‌عالیدن یازیلان وصایایی تقدیر ایده‌مه‌مسی حصول مقصده مانع اولدی .

كامل پاشانك خاطراتنده التزام اولنان وفقط نفس‌الامره توافق ایتمیان تخطئه‌یه « سلف عاجزی سعید پاشانك صدارتی هنگامنده ومصرجه قوهٔ‌عسكریه‌نك هنوز تحت انتظامه آلنمدیغی اثناده سنوی اون بش بیك لیرا ویركوسی سنه بسنه خزینهٔ مالیه‌یه ارسال اولنمق اوزره اداره‌سی خدیوك ذاتنه محول‌اولان مع ملحقات مصوعك حسب‌الحال ضبط وربطی كسب‌مشكلات ایتمشدی » مقدمه‌سیله باشلانمش ایسه‌ده اولا مبدأ بحث یاكلش اولوب خاتمه‌یه‌قدر سهویات دوام ایتمشدر. مقدمه ذهوله مقرون اولدیغی شونكله ثابتدركه سنوی اون بش بیك لیرا ویرلمك اوزره اداره‌سی مصره ترك اولنان محل زیلعدر . خاطراتك او عباره‌سنده موجوداولان « سعیدپاشانك صدارتی‌هنگامنده » ظرف مستقری مابعدنده بولنان « محول » كلمه‌سنه‌می یوقسه

« حسب الحال ضبط وربطی کسب مشکلات ایلدیکی » عباره‌سنه‌می راجع اولیور بوراسی خاطراتده معقد وتعقیدده‌کی مقصد مجهولدر . اذهانی بلا موجب تردید ایتمه‌مك ایچون شوراسی‌ده تصحیح اولنورکه زیلع ۹۲ تاریخنده خدیویته ترك اولنمشدر . وامر ترك خاطراتده دینلدیکی کبی مصرجه قوهٔ عسکریه‌نك هنوز تحت انتظامه آلنمدیغی اثناده دکل خدیو اسبق اسماعیل پاشانك مصرده واستانبولده قوت ونفوذی جاری اولدیغی زمانده‌در . وزیلع خدیوك ذاتنه دکل خدیویته ویرلدیکندن فرامین عالیه ایله تأمین اولنان اراضیٔ منضمه داخلنده‌در خدیویته ویرلمسی اسبابی صدد بحث خارجنده بولنمقله آنی تفصیلدن صرف نظر ایدلدی. تاجوره‌یه کلنجه حق ملکیتمز فرانسه طرفندن تصدیق اولنمیور ایسه‌ده زمان مأموریتمده بوراسی ممالك عثمانیه‌دن اولدیغنده اصرار ایدلمکده ایدی انفصالم وقوعنه مبنی تشبثاتك اکمالی کامل پاشا قابینه‌سنه انتقال ایتمشدی . زماننده‌کی معامله‌نك تفصیلی معلوم اولمق ایچون مجلس وکلانك ضبطی صورتی بروجه آتی درج اولنور ؛

« تاجوره‌نك فرانسزلر طرفندن اشغالنه دائر موسیو ژوله‌فری طرفندن پارس سفارت سنیه‌سنه ویریلن تقریرده بیك سکزیوز آلتمش سنه‌سنده یمن ولایتنه کوندریلن تحریرات سامیه ایله خدیویت جلیله‌نك طور وحرکاتنه استناد اولنمقده ایسه‌ده لدی التحری تحریرات مذکوره بولدیریله‌مامش وتاجورانك فرانسزلر طرفندن اشغالنه مصر قوماندانانك

موافقت ایلدیکی دخی جملهٔ اشعاردن بولنمش اولمسیله کیفیتك خدیویت مشارالیهادن استفساری حقنده خارجیه نظارتنك ١٢ ربیع‌الاول ٣٠٢ تاریخلی تذکره‌سی قرائت اولندی تحریرات مبحوثه‌نك مرحوم عالی پاشا طرفندن ولایت مذکوره‌یه ارسال قلندیغی مذکور تقریرده [فرانسه خارجیه ناظرینك سفارت سنیه‌یه ویردیکی تقریرده] بیان اولنیور ایسه‌ده باب عالیدن وقتیله بویله بر مکتوب اسطار اولنمش ایسه قیدی بولنه‌مدیغندن بحثله خدیویتدن سؤال غعلته دلالت ایدرك یکده مناسب اوله‌میه‌جغندن تلغرافله یمن ولایتندن صورلمسی ووقتیله تاجورا ایچون خارجیه نظارتیله فرانسه سفارتی ویاخود پارس سفارت سنیه‌سی بیننده البت بعض مخابرات کچمش اوله‌جغندن بوراسنك بیلنمسی ایچون دخی قیودك تتبع ایدلمسی حقنده ظهر تذکره‌ده محرر اشارت وجهله خارجیه نظارتنه تذکره یازلمش اولمغله بونك جوابنه انتظار اولنمسی ویاخود شیمدیدن بر تدبیر وار ایسه انك اجراسی طرف سامیٔ صدارتدن سؤال اولنمسی اوزرینه اول امرده ذکر اولنان تحریراتك کورلمسی لزومنه مبنی انك ورودینه انتظار ایدلسنه قرار ویرلدی . »

خاطراتك یکرمی ایکنجی صحیفه‌سنده وجمل معهود صره‌سنده اولاً باب‌المندب ایله زیلع بیننده‌کی اراضی اوزرنده سلطنت سنیه‌نك حق حاکمیتی انکلتره‌جه تصدیق اولنمامش اولدیغنه ثانیاً انکلتره حکومتی بو خطه‌ده حاکمیتمزك تصدیقنی بعض شرائطه تعلیق ایدیلدیکنه دائر ایکی مقدمه دخی کورلدیسه‌ده نتیجه‌لرینی معلومات سابقه ایله توفیق ایده‌مدم حسن فهمی پاشا لوندره‌ده ایکن موزوروس پاشا ایله مشترکاً ومشارالیهك عودتندن صوکره موزوروس پاشانك

منفرداً بحر احمر ساحللرینه دائر متعدد تلغرافلری آلنمشدی.
بونلرك ۷۱،۹۳،۹٤،۹۷،۹۹،۱۷٤،۲۸۷ نومرولرله مرقم اولدیغی
قیودمدن آکلایورم .

موزوروس پاشانك صوك تلغرافنده انکلتره دولتی مصری
سریعاً تخلیه یه قرار ویردیکنی، بحراحمر لیمانلرینه دولت علیه نك
عسکر سوق ایتمسی لزومنی وبو خصوصده دولتین بیننده عقد
ائتلافه حاضر بولندیغنی لوردقرومرك بیان ایلدیکی محررایدی
۳۰۲ سنه‌سی شعبانك آلتنجی کونی انعقاد ایدن مجلس وکلاده
مذاکرهٔ کیفیت اولندی . دولت علیه سواحل مذکوره‌یی
هرزمان اداره‌یه حاضر ایسه‌ده اول امرده استیلان ائتلافك
اساسلری نه اولدیغنی آکلامغه مجبور اولدیغندن وبوراسی تعیین
ایتدکده کندی قرارینی مسارعةً ویره‌جکندن اول باول
مذکور اساسلرك واضحاً بیان اولنمسنی لوندره قابینه‌سنه تبلیغ
ایتمسی یولنده سفیرمزه تعلیمات کوندرلمش ایدی . انکلتره
دولتنك سیر دورموندوولفی سفارت فوق‌العاده ایله استانبوله
کوندرمسی مسئلهٔ مصریه‌نك هرجهتی حقنده بالمذاکره ائتلافات
حاصل ایتمك مقصدیله ایدی که بحراحمر سواحلنك
اشغالی ماده‌سی‌ده بوکا داخل ایدی. خاطرلرده‌درکه دورموند۔
وولف ایکی دفعه استانبوله کلدی. برنجیسی بنم زمان مأموریتمده
ایدی . فقط بر آی صکره صدارت کامل پاشا عهده‌سنه تفویض
اولندیغندن بحراحمر ساحلاری ایچون صورت ائتلافیه استحصالی

وظیفه‌سی مشارالیهه انتقال ایتمش ایکن وولفله یاپیلان برنجی مقاوله‌ده هر نصلسه سواحلك دولت علیه طرفندن اشغالی مسئله‌سی دخی مسکوت عنها براقیلمش وینه مشارالیهك زمان صدارتنده تجدیداً تنظیم اولنان سویش قنالی مقاوله‌سنده هر نصلسه بحر احمر ساحللرینك جهت غربیه‌سی دولت‌علیه‌نك تحت حکمنده کوسترلیوب یالکز قطعهٔ شرقیه‌سنی بیان ایله اکتفا ایدلمش اولمسیله سواحل غربیه‌یه وضع ید ایدن دولتلرك مداخله‌لری نوعما شکل مشروعیت کسب ایتمشدر . سواحل مذکوره‌ده حق ملکیتمزه خلل طاری اولمسنك سببلرینی وولف مقاوله‌سیله سویش قنالی مقاوله‌سنده آرامق لازم کله‌جکندن کامل پاشا خاطراتنك ۲۲ و ۲۳ نجی صحیفه‌لرنده‌کی مدافعه اصلا محق وواقع حاله موافق دکلدر .

کامل پاشا خاطراتنك اون سکزنجی صحیفه‌سنده « دولت مشارالیها طرفندن مرخص اوله‌رق تعیین و اعزام قلنان سیر دورموند وولف ایله میانه‌ده بالمذاکره برمقاوله‌نامه دخی عقد اولنمش ایدی . او اثناده کندم اوقاف ناظری اولدیغم حالده خارجیه ناظری عاصم پاشا ایله معاً بومذاکره‌یه مأموربیورلمش ایدم . فرداسی سنه مسند صدارت عهدهٔ عاجزانه‌مه توجیه بیورلمسیله مصر مسئله‌سیله باشلیجه مشغول اوله‌رق ... الخ » دیمشدر . واقعا اواثناده بشقه‌سی دکل کندیسی اوقاف ناظری ایدی ومرخص ثانیلکه تعیین قلنمش ایدی . بو خصوصده‌کی

تذكرهٔ معروضه‌م ایشك مقدمه‌سنی و مرخصلرمزك صورت
تعیینی ارائه ایده‌جكندن كورلمسی فائده‌دن خالی اولەمز .

تذكرهٔ معروضه

« انكلتره سفیر فوق‌العاده‌سیله مسئلهٔ مصریه‌نك مذاكره‌سی
ایچون طرف اشرف جناب شهریاریدن خارجیه واوقاف همایون ناظرلری
پاشالر ودرجهٔ ثالثه‌ده اوله‌ق عدلیه ناظری حسن فهمی پاشا حضراتنك
تعیینی تخطر بیورلدیغی بیانیله مشار الیهمدن قنغیسنك بو مأموریت
مهمه‌ده بولندیرلمسی مناسب ومرجح اوله‌جغنك مجلس وكلاجه
مذاكره‌یه تعلیق اولنمسنه‌ دائر عرضی ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی
اقتضاسندن اولدیغی مبین ۱۸ ذی‌القعده ۳۰۳ تاریخلی تذكرهٔ خصوصیهٔ
علیه‌لری آلندی . خارجیه ناظری پاشا حضرتلرینك معاملات ولسان
دیپلوماسی‌یه وقوفی ومصالحده تجربه‌سی دها زیاده ایسه‌ده صفت
مأموریتی ایجابنجه دائما سفرای اجنبیه ایله ملاقاتی طبیعی اولوب انلرایسه
مصالح مصریه حقنده انكلتره سفیریله نصل مذاكره جریان ایتمكده
اولدیغنی نظارتدن سؤال وتفحص ایده‌جكلری طبیعت مصلحته‌و دلائل
حالیه وماضیه‌یه نظراً امورمجزومه‌دن اوله‌رق كرچه دولت علیه مسئلهٔ
مذكوره‌جه سائر دول متحابه‌دن امین اولمق لازم كلور ایسه‌ده بیانه
حاجت اولمدیغی اوزره بو مثللو مذاكراتدن لزوم طبیعی مس ایتدكجه
سفرای سائره‌یه تفصیلات ویرلمسی قاعده‌یه‌وایجاب حاله موافق دوشمیه‌جكی
ونظارت خارجیه‌دن سفیرلرك سؤال وتنقدلرینه مقابل اجوبهٔ كافیه
ویرلمامسی دخی آنلرجه عدم امنیته حمل اولنمسنه سبب اوله‌رق بودخی
محذورلی بولندیغی جهتله مشارالیه خارجیه ناظری حضرتلرینك انكلیز
ایلچیسیله واقع اوله‌جق مذاكره‌یه بدایةً توسیطندن ایسه كامل پاشا
ویا حسن فهمی پاشا حضراتندن برینك بوایشده بولندیرلمسی مصلحت
ومنفعت دولته موافق اولوب بناءً علیه مشارالیهما بیننده وجه ترجیح

آرالرقده مشاراليه حسن فهمی پاشا انكلتره وكلای سابقه‌سنی بالذات كوروب آنلرك افكارونظرياتنه وقوف حاصل‌ايتمش اولمسيله‌مذا كرات جديده‌ده انكلتره ايلچيسيله اشبو معلومات‌اوزرينه مباحثه ومذاكره‌نك لزوم وفائده‌سی دركار اولديغی كبی سفير مشاراليهك مذاكره‌سنه مأمور اولديغی شيلر البت حسن فهمی پاشا حضرتلرينك مسئلهٔ مصريه‌جه انكلتره دولتيله تذكر ايتديكی‌مواده تعلق‌ايده‌جكندن انلرك مذاكرات سابقه‌سی نه‌درجه‌ده قالمش واسكی قابينه ايله عدم حصول ائتلاف‌نه‌كبی احوال واسبابه مستند بولنمش اولديغنك مذاكرات جديده‌ده بيلنوب درميان ايدلسی كذلك مصلحتهٔ موجب منفعت اوله‌جغی وبونكله برابر اشبو مذاكراتك كسب ايده‌جكی نتايج مجلس وكلاجه دخی درميان اولنه‌جغی جهتله سفير ايله جريان ايده‌جك‌مذاكرات ابتدائيه‌يه مشاراليه حسن فهمی پاشا حضرتلرينك وساطت مأموريتی‌انسب كوواش‌ايسه‌ده ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهی هرنه‌وجهله شرفسنوح وصدور بيوريلور ايسه اصابت آنده اوله‌جغی دركار بولنمشدر افندم . »

۱۸ ذی‌لقعده ۳۷۲ و ۱۷ اعستوس ۳۰۱

حسن فهمی پاشانك تعيينی خاقان سابق نزدنده قبول اولنميوب اراده كامل پاشانك مأموريتنه تعلق ايتديكندن عاصم وكامل پاشالر مكالمه‌يه بدأ ايتديلر . مكالمهٔ اولی نتيجه‌سنده مشاراليهمانك مقام صدارته ويردكلری تقرير مشترك مسئله‌نك اشكال اخيره‌سی اعتباريله شايان دقت وثيقه‌لردن اولديغندن صورتی آتيه‌ده درج اولنه‌جق ايسه‌ده بو مكالمه‌نك وقوعندن اولكی حال كه سيردوروموند وولفله بنم ملاقاتمه متعلقدر دها زياده امعان نظری جالب اولمغله اول باول آنی قيد ايتمك تاريخ نقطهٔ نظرندن فائده‌ليدر . عاصم وكامل پاشالرك

مرخصلغه تعیینلرندن مقدم سیر دوروموندوولفله وقوع بولان مکالمه‌مده مصرك آز بر مدت ایچنده تخلیه‌سی واو یولده بر مقاولهٔ صریحه عقدی ایچون کوستردیکم لزومی مشارالیه حسن صورتله تلقی ایتمش ایدی . فروع مسئله‌یه متعلق مذاکراتدن دخی آتیاً مرکز ائتلافه واصل اوله‌جغمزه دائر هم مشارالیه وهم ده بکا اطمئنان کلمش ایدی .

بو اطمئنان متقابلدن منبعث اولملی که مشارالیه دوروموندوولف ایلك ملاقاتنده خاقان سابقه مکالمه‌یه مأموریتمدن‌ده بحث ایتمش ایدی . عاصم وکامل پاشالرك مأموریتلرندن صوکره سفیرك اظهار ایلدیکی افکار ائتلافکاری ملاقات خصوصیه‌ده حس ایلدیکم میلان درجه‌سنده دکل ایدیسه‌ده اساساً وعلی الخصوص کامل پاشانك صدارتی زماننده برنجی دفعه عقد اولنان وخاطراتك اوتوز برنجی واوتوز ایکنجی صحیفه‌لرنده صورتی مسطور بولنان مقاوله‌یه نسبةً فائده‌لی وتوسیعه قابل تکلیفلری شامل ایدی . نته‌کیم مرخصلر طرفندن مکالمهٔ ابتدائیه‌یه دائر صدارته ویریلن وآتیده صورتی یازیلان تقریر مشترك دخی بوکا دلالت ایدر :

« بوکون ساعت یدی بچق راده‌لرنده انکلتره مرخصی سیر هانری دور موندوولف دائرهٔ نظارته کلمکله اولنان اجتماعده « اشبو اجتماعمز مصر مسئله‌سنه دائر شایان مذاکره اولان موادك مقدماتی شفاهاً سویلشمکدن عبارت اوله‌جغی

جهتله مسئله مذكوره حقنده ارزو وارادهٔ سنيه حضرت
پادشاهی نه مركزده ايدوكی اوكرنيلمش اولسه اكا توفيق
مذاكره اولنور ايدوكنی » بيان ايلمسی اوزرينه ارزو وارادهٔ
شاهانه خطهٔ مصريه‌ده اولان حقوق حكمرانیٔ سلطنت سنيه
ايله با فرامين عاليه خديويت مصريه‌يه ويرلمش اولان امتيازاتك
محافظه‌سی اولديغی وبوده انكلتره حكومتنجه هربار تصديق
قلنديغی طرف چاكرانه‌مزدن افاده وبو اساس اوزرينه
كندولرنجه تصور اولنان چاره‌نك نه مركزده ايدوكی استفهام
اولندقده بو اساسك كندوسنجه دخی موافق حق اولديغی
تصديق ايله برابر ابتدا سودانده اعادهٔ آسايش ماده‌سنی درميان
ايدرك سواكنه عساكر عثمانيه ارسالی موافق رضای عالی
اولوب اولمديغی سؤال ايلمسيله بوماده‌مسئلهٔ مصريه‌نك فروعاتندن
اولديغندن اول امرده مصر حقنده اولان مطالعه‌سی صورلمش وبوكا
جواباً دولت عليه‌نك مصره عسكر كوندرمسنه انكلتره‌جه برشی
دينلمز سه‌ده بوكا فرانسه راضی اولمديغی وبونك سببی ايسه
ظاهراً جزاير وتونسه سوء تأثيری اولور واهمه‌سنه مبنی اولوب
فقط اكر مصره عساكر عثمانيه كوندرمك مراد اولنور ايسه
بوكاده بر چاره بولنه‌بيله‌جكنی سويلمش اولديغندن ينه مذاكره
سواكنه انتقال ايتمكله اورايه عساكر شاهانه ارسالی حالنده
اليوم اوراده وسودانك جهات سائره‌سنده بولنان انكليز
عسكرينك اخراجندن اول وياخود صكره‌می اوله‌جغی

لدی الاستفهام فی الواقع دولتین عسکرینك بولنمسنده اولان
نزاکتی کندوسی درپیش ایلدیکی مثللو سودان عصیانک
شکلنه نظراً عساکر شاهانه‌نك سودانله محارب بولنان انکلیز
عسکریله برلکده بولنمسی حالنده دولت علیه عصیانك تسکینی
ضمننده استعمال ایده‌بیله‌جکی وسائط صلحیه‌یی تأثیرسز
براقه‌جغی وبناءً علیه دولتین عسکرینك اجتماعی جائز اولمیه‌جغی
ماده‌سی دخی طرف چاکرانه‌مزدن درمیان اولنمسی اوزرینه
ماده‌نك شایان ملاحظه اولان بوجهتی بعده بالتأمل مطالعه‌سنی
بیان ایلیه‌جکنی افاده ایتمشدر .

مصرك انکلیز عسکرندن تخلیه‌سی بحثنه نقل مقال اولندقده
بونك ایچون مدت تعیینی مشکل ایسه‌ده مصردن انکلیز
عسکرینك نه‌وقت چقه‌جغنی بیلمکه قناعت بخش اوله‌جق
درجه‌ده تأمینات ویریله‌بیله‌جکنی ایضاح وبو مشکله سببیت
ویرن ماده ایسه ، چونکه انکلتره دولتنك بونجه فداکارلق
اختیارندن صکره مصری اویله حل اغتشاشده براقوب
چیقمسی کندو شانه موافق اوله‌میه‌جغندن مصری ایو برحاله
کتوروب آندن صوکره ترك ایتمسی لزومی درکار ایکن
شمدیدن بر وقت معینده مصرك انکلیز عسکرندن تخلیه‌سنی
انکلتره حکومتی دولت علیه‌یه قارشی تعهد ایتمش اولسه بو
میعاد هرکسك معلومی اوله‌جغی جهتله وقت معینك تقربنده
اجنبی انتریقه‌لری اثریله ینه مصرده برقاریشیقلق وقوعی محتمل

ایدوکندن اول خالده عسکرینی مصرده ابقا ایتمش اولسه
نقض عهد ایتمش اوله‌جغنی واکرچه مصری اویله قاریشیق
بر حالده براقوب عسکرینی کیرویه آلسه انظار عالمده چیرکین
کورینه‌جکی ملاحظاتنی مرحص مشارالیه ایراد ایدرك کندوسنجه
بوکا تدبیر سالم کندوسیله برابر طرف دولت علیه‌دن مصره
بر قومیسیون کوندریلوب ابتدا سودان حدودنده واقع اصوانه
عزیمتله اوراده سودانك اعادهٔ آسایشنه دائر لزوم کورینه‌جك
تدابیری برلکده اجرا ایلدکدن صوکره مصره عودت واوراده
دخی عساکر مصریه‌نك تنظیمی ومحاکمك تشکیلی وادارهٔ
امور مصریه‌نك اصلاحی ماده‌لری دولت علیه قومیسریله برلکده
قرارلشدیریلوب اجرا اولنمسنی متعاقب مصرك انکلیز عسکرندن
تخلیه اولنه‌جغنی تصریح ایتمشدر . مصوع حقنده اولان
مطالعه‌سی دخی مشارالیهدن سؤال اولنمغله جوابنده ایتالیا
عسکری بر آرالق اورایه صوقلمش ایسه‌ده برشی یاپه‌میه‌رق
اوراده تلف اولمقده اولوب بونك ایچون ایتالیا دولتی ایله
سویلشمك لازم کله‌جکنی واکرچه مصوعی ترك ایتمسی خصوصنده
ایتالیا دولتی انکلتره طرفندن اجبار اولنه‌مز ایسه‌ده عندالایجاب
بعض تشبثده بولنیله‌بیله‌جکنی سویلمشدر . بوکونکی اجتماعده
برساعت قدر امتداد ایدن مکالمه‌ده ایراد اولنان مقدمات مواد
معروضه‌دن عبارت اولوب مقدمات معروضه‌دن قنغیلری نه وجهله
موقع مذاکرهٔ رسمیه‌یه قونمسی مناسب اوله‌جغی آیرو آیرو

تدقیق ومطالعه‌یه محتاج اولدیغی جهتله مواد مذکوره بلاتدقیق امضا تحتنه آلنمش اولمامق ایچون پروتوقول تنظیمی اوکمزده‌کی جمعه‌ایرتسی کونی قرارلشدیریلان اجتماعده بصیرت اوزره‌واقع اوله‌جق مذاکره‌یه تعلیق ایدلمشدر . بومکالمه‌ده موضوع بحث اولمق ایستنیلان شی دولت علیه طرفندن مصره بر قومیسر ومصرانه سوا کنه عسکر کوندرلمامسی ماده‌لری‌اولوب قومیسر ارسالی موافق حال ومصلحت کوریلور ایسه‌ده عساکر شاهانه ارسالی مسئله‌نك کلیاتندن اوله‌رق بوبابده یالکزجه بیان رأی اولنمق صواب اولمیه‌جغندن مجلس عالیجه برقرار اعطاسی‌ارادهٔ علیهٔ جناب وکالتپناهیلرینه منوطدر اولبابده امر وفرمان »

٢٣ ذی‌القعده ٣٠٢ و ٢٢ اغستوس ٣٠١

امضالر :

کامل   عاصم

ملاقات خصوصیه‌ده تمایلات بشقه شکلده ومکالمهٔ ابتدائیه‌نك ماهیتی اکا مطابق اولمه‌مغله برابر ینه اسلم وحقوقه اوفق بر صورتده ایکن مرخصلرك اجتماعاتی تکرر ایتدکجه‌وطوغریدن طوغری‌یه‌مقام سلطنتدن آلنان اوامر تنوع ایلدکجه مذاکرات وضع طبیعیسنی دکیشدیرمشدر . تفصیلاتی خاطراتمك برنجی جلدینك ٩١ نجی صحیفه‌سندن ١١٨ نجی صحیفه‌سنه قدر اولان قسمنده مضبوط اولدیغندن مکالماته صدارتك نظارتی وتشبثات وتصوراتی بی ثمره وبی حکم براقمق ایچون ظهوره کلان

مداخله‌لری بوراده تکرار ایتمك عبث اولور . فقط مجرد سلسلهٔ مسئله غائب اولماق ایچون ایکی ماده‌دن بحثه لزوم کورورم : بری کامل‌پاشا خاطراتنك اون سکزنجی صحیفه‌سنده موجود اولان ویوقاریده دخی یازیلان « او اثناده کندم اوقاف ناظری اولدیغم حالده خارجیه ناظری عاصم پاشا ایله معاً بو مذاکره‌یه مأمور بویورلمش ایدم » عباره‌سنی تالی اولمق اوزره « فرداسی سنه مسند صدارت عهدهٔ عاجزانه‌مه توجیه بویورلمسیله » عباره‌سیدرکه واقع حال مدلوله موافق دکلدر مشارالیه مرخص ثانیلکه تعیین اولدیغنك ایرتسی سنه‌سی دکل او تعییندن یکرمی اوچ کون صوکره صدارته کلمش ایدی . زیرا مرخصیتی ۱۲ ذی‌القعده ۳۰۲ تاریخنده وصدارتی ینه اوسنه ذی‌الحجه‌سنك اون بشنده وقوع بولمشدی . تقدیر زمانده‌کی سهوك اهمیتی یوقسه‌ده مشارالیهك تاریخ صدارتندن برآی یکرمی بر کون صوکره یعنی ۱۸۸۵ سنهٔ میلادیه‌سی تشرین اولنك یکرمی دردنجی کونی مصره دائر عقد اولنان مقاوله‌که خاطراتك اوتوز برنجی واوتوز ایکنجی صحیفه‌لرنده مندرجدر باب عالینك مقررات سابقه‌سنه مغایرتی وحتی بن صدارتده ومشارالیه مرخصلقده ایکن سفیر فوق‌العاده طرفندن‌ویریلوب مرخصلرمز طرفندن باب عالی‌یه کوندریلان لایحه‌یه‌ده عدم توافقی حسبیله بحه اهمیتی حائزدر . یوقاریده بیان اولنمشدی‌که بدایت مصلحتده کوریلان استعدادات حسنه مؤخراً کسب

ضعف ایتمشدی بونکله برابر سفیرك صدارتمز زماننده ویردیکی لایحـه مؤخراً عقد اولنان مقاوله‌دن فرقلیدر . بو فرقلری بوراده تصریح ایتمکی بعض ملاحظات سیاسیه‌دن طولایی تجویز ایتمك ایستەمم . سفارت فوق‌العاده‌نك اولکی لایحه‌سی وآنك محتویاتی بیله مطلبمزه موافق کورمیان مجلس وکلانك تعدیلاتی خاطراتمك برنجی جلدینك ۱۱۶ ، ۱۱۷ ، ۱۱۸نجی صحیفه‌لرنده عیناً مندرجدر . کامل پاشا زماننده عقد اولنان مقاوله‌نامه‌یی‌ده مشارالیه خاطراتنك ۳۰ ، ۳۱ و ۳۲ نجی صحیفه‌لرینه قیدایتمشدر. ارباب دقت ایسترلرسه بالمطالعه فروقی تعیین ایدرلر .

کامل پاشا اون سکزنجی صحیفه‌ده مسند صدارت‌عهده‌سنه توجیه اولندقدن صکره باشلیجه مصر مسئله‌سیله اشتغال ایتدیکی ومصرجه اصلاحات لازمه دخی بروجه مقاوله اجرا قلندیغی مقدمه‌لریله آتی‌الذکر بیانات مهمـه واعترافات عجیبه‌ده بولنیورلر :

اخیراً خارجیه ناظری اولان سعیدپاشا دخی مأموراً حاضراولدیغی حالده انکلتره مرخصی سیر دورموند وولف ایله وقوع بولان ایلك اجتماعده (سعید پاشا اخیراً خارجیه ناظری اولامشیدی کامل پاشا صدارتنك بدایتندن نهایتنه قدر وحتی صکره‌لری ده خارجیه ناظری ایدی بوقرینه ایله « اخیراً » کلمه‌سندن مراد سیر دوروموندوولفك سفاوت اخیره‌سی اولدیغی اکلاشیلیور) مومی‌الیه برسؤال ایرادایدرك انیکلیز عسکری مصردن چکیلدیکنده مصرده امنیت وآسایشی محافظه ایچون خدیوك معیتنده ایکی طابور ترك عسکری بولندیرمغه باب‌عالیجه

مساعده اولنوب اولنمیه‌جغنی استفهام ایلمش وبو سؤال شایان مطالعه اولدیغندن اجتماع آتیده جواب ویریله‌جکی بالبیان مسئله‌نك جهات سائره‌سنك مذاکره‌سنه ابتدار اولنمش ایدی . فرداسی کونی حضور همایونده بولندیغم اثناده انکلتره مرخصنك سؤالی درمیان اولنمسی اوزرینه سلطان عبدالحمید ، مصرده دائمی صورتده ترك عسکری بولندیرلمسنی اصلا جائز کورمیه‌رك ، اویولده مصره کوندریله‌جك عسکر وبونلرك استبدال اولنده‌جقه یرلرینه قائم اوله‌جق دیکرلری مصر تربیه‌سیله الفت ایدرك مملکتلرینه عودتلرنده بورایی بکنمز اوله‌جقلری و مصری وطنداشلرینه وصف و حکایه ایله سائر اهالیده دخی مصره بر میل حصولنه بادی اوله‌جغی جهتله بونده ملحوظ اولان محاذیر عدیده‌یه بناءً تکلیف واقعك قبولی اصلا تجویز اولنه‌میه‌جغی جهتله یرولایتك تأمین امن وآسایشی اوولایتك مستحفظ عسکرینه عائد اولدیغندن بووظیفه‌نك دیکر ولایات اهالیسنه تحمیلی عسکر بیننده شکایتی داعی اوله‌جغی بیانیله سؤال واقعه جواب اعطاسی اراده بیورلش وچونکه سلطان حمیدك غلبهٔ وهم ایله ذهننه تبادر ایدن رأیدن کندیسنی دوندیرمك قابل اولمیوب ذاتاً کندم نظر شاهانه‌ده مصر تربیه کرده‌سی اولمقله متهم ایدوکمدن رأی همایونك تصحیحی امرنده صرف اولنان مساعی فوقنده ابرام ایله حتمده مخل امنیت شبهه دعوت ایتمکدن ایسه ارادهٔ سنیه‌یه بالمجبوریه اتباع اولنه‌رق انکلتره مرخصیله ایکنجی اجتماعده ملاحظات سنیه‌نك فقرهٔ اخیره‌سی بر زمین مناسب ایله بیان قلنمش ، یعنی تعبیر دیکرله عدم موافقت جوابی ویرلمشدر . بونك اوزرینه سیردورموندوولف ایکنجی سؤال اوله‌رق خدیو مصرك روم ایلیدن کوکللی آرناود عسکری تحریرواستخدامنه مساعده اولنوب اولنمیه‌جغنی استفسار ایلمسیله بو دخی دها زیاده تدقیقه شایان بر ماده اولمسنه مبنی جوابی اجتماع آتی‌یه بالتعلیق مواد سائره اوزرینه مذاکره‌یه دوام اولنمش ایدی . فرداسی کونی ینه ملاقات سنیه‌یه نائلیتله سؤال ثانی‌یی یاد ایلدیکمده بو صورت سلطان حمیدك مراقنه طوقونه‌رق

بر طاقم ملاحظات غريبه سرديله روم‌ايليدن مصر ايچون اويله كوكلى عسكر اخذى اوراده افراد مكلفه‌نك تناقصنه بادى اوله‌جغى جهتله قطعياً جائز اولماديغندن اويولده جواب اعطاسى اراده بيورلمغله ، حكم ارادهٔ سنيه‌يه توفيق معامله ايدى . »

كامل پاشا حضرتلرينك شكل بياناتى تكليفك قبولى لزومنه وخاقان سابقك ممانعتى نابجا اولديغنه صراحةً دلالت ايديور . اوحالده منفعت دولت طلب اولنان شيلرك قبولى طرفنده بولنديغنى ومقام سلطنت بونلره مساعد اولمزسه دولتك منفعتى خلافنده بر معامله‌يه وساطت ايتمه‌مك ايچون استعفايه مجبور اوله‌جغنى بيان ايتمسى وينه طرف سلطنتدن ممانعت صورتى اظهار اولنورسه استعفا ايتمسى لازم كلمزمى ايدى؟ زيرا يالكز حكومات مشروطه‌ده دكل حكومات مطلقه‌ده و خصوصاً منسوب اولديغمز دولتده مصالح عامه‌يى درعهده ايدنلردن حفظ منصب مصلحته تقديم ايتميانلر هپ بويله حركت ايتمشلردر . كامل پاشانك‌ده اواصوله اتباع واخيار اسلافك مسالكنه امتثال ايتملرى لازم ايكن « حقمده محل امنيت شبهه دعوت ايتمكدن ايسه سفيره عدم موافقت جوابى ويردم » و كوكللو عسكر تحريرى منعاً خاقان سابق طرفندن ايراد اولنان ملاحظاتى بر طرفدن ملاحظات غريبه اولمق اوزره توصيف ايدركن ديكر طرفدن حكم ارادهٔ سنيه‌يه توفيق معامله ايلدم ديمسى تحير وتأسفه شايان شيلردر . شو اوضاع مطاوعتكارانه‌يى محافظهٔ موقع املنه حمل ايتمكى حسب الحقوق تجويز ايتمم بلكه حد ذاتنده دخى اويله بر فكر

موجود دکلدر. فقط واجب الاحترام اولان مقام سلطنته قارشی جمله مزك مكلف اولدیغمز آداب تعظیمیه جمله سندن اولمیه رق مصلحت ومنفعت دولت خلافنه اختیار ایدلمش اولان شوانقیادلرك شائبهٔ نبضكیریدن ده خالی اولدیغنی تسلیم ایتمك قابل اوله میور. حال اویله ایكن مشارالیهك یكرمی برنجی صحیفهٔ خاطراتنده پترسبورغ سفیر اسبقی مشیر شاكر پاشا ایله بنی مزاج وافكار شاهانه یه خادم عباره سیله تعریف ایتمسنی مقایسهٔ نفسیه دن بشقه برشی ایله تفسیر ایده مم. شاكر پاشا بدایت نشأتندن خاتمهٔ حیاتنه قدر استقلال افكارینی محافظه ایتمشدر. بو عاجز ایسه شاكر پاشا مرحومك فضائل سائره سندن بی بهره ایسه ده استقلال افكار بحثنده اوكا مشارك بولندیغمی وبو خصیصه یی هیچ بر قوته قارشی فدا ایتمدیكمی تحدیثاً للنعمه بیان ایدرم. مزاجه خادم اولسه م صاحب اسنادك اوضاعنه امتثال ایدر ومثلا انك زیاده ناطق بالحق اوله جغی بر مسئله ده خاطراتنك اللی برنجی صحیفه سنده كوریلان « جبههٔ عبودیت وتضرعات مملوكانه م نقش پای میامن پیمای شهنشاهیلرینه موضوع اولدیغی حالده عفو ومرحمت سنیه یه التجا ....» كبی اقوال مزاجشناسی ایله استعفایه بدل استبقایه سعی ایدردم.

بو مبحثده بر اهین كثیره ایراد ایده بیلیرسه م ده كامل پاشا حضرتلرینی وارباب مطالعه یی تصدیع ایتمه مك ایچون بوندن صرف نظر ایدییورم. فقط خاطراتك دیكر فقراتندن بحثه

مجبور وبونلرك كلياً خلاف حقيقت بولندیغنده مصرم ...

کامل پاشا یکرمی برنجی صحیفه‌ده دیورکه : « مسئله‌نك (مصر مسئله‌سنك) کسب ایتمش اولدیغی اهمیتك بیانیله کیفیتك انجمن مخصوص وکلاده بالتذکر قرارینك خاکپای شاهانه‌لرینه عرضی حقنده لدی‌الاستیذان شایان بیوریلان مساعدهٔ سنیه اوزرینه مابین همایونده اجلهٔ وکلا ایله عین اجتماعده سلف عاجزی سعید پاشا ایله پترسبورغ سفیر اسبقی مشیر شاکر پاشانك دخی بولنملری اراده بیوریله‌رق اواثناده حضور شاهانه ده بولنان مشار الیهما حضوردن چیقوب انجمنه کلمش اولملریله ذات مسئله تفصیلات لازمه‌ایله موضوع بحث ومذاکره ایدلدکده انجمن هیئتی انکلتره‌نك اغبرارینی ازاله ایله عقد اولنان مقاوله‌نك قبول واجراسنه دولت مشار الیهانی اماله ایچون دوشونیلان طریق توسطدن بشقه چاره اولمدیغی رأینده متحد اولدیغی حالده مزاج وافکار شاهانه‌یه‌واقف وخادم‌اولان مشارالیهما پاشالر بوتوسطدن موفقیت حاصل‌اولمزسه ایمپراطور حضرتلری کندوسنی‌مشکل برموقعده بولندیردیغمزدن طولایی منکسر اوله‌رق انکلتره کبی آلمانیا دخی بزدن مغبر اوله‌جغی ملاحظه‌سیله اوطریقه مراجعت موافق‌مصلحت اولمیه‌جغی رأینده بولنمشلردر واتفاق آرا ایله اولمیان قرارلر اوزرینه اراده ویرمه‌مك سلطان عبدالحمیدك عادات متخذه‌سندن ایدی »

دیدکدن صوکره‌نتیجه‌ده « مسئله علی‌حاله قالوب بوصورتله خطهٔ

مصریه‌نك انكلتره دولتنك اشغال وادارهٔ دائمه‌سی !! تحتنده قلمسنه بادی اولمشـدر » تعبیریله كافهٔ تقصیراتی عدم اتحاد آرایه تحمیل ایتمش وبوافاده ایله بر مخلص، بر سند برائت بولدیغی ظننه ذاهب اولمشدر . شو تبیینات وتأویلاتده اخطاره شایان بر چوق شیلر كوردم . اولا او انجمنه داخل اولدیغم صحیح ایسه‌ده نه‌بن نه‌ده شـاكر پاشا خاقان سـابقی كورمه‌مشدك . انجمنده حضورمز ایسه كامل پاشانك برعریضهٔ خصوصیه‌سنده قوللاندیغی لسانه‌مبنی اولمیدر. زیرا خاطراتنك اللی‌طقوزنجی صحیفه‌سنده‌كی كاغدی بوكا دلالت ایدیور مشارالیه صدارته مأموریتندن آلتی سـنه صوكره مصر مسئله‌سنك كسب ایتدیكی وضعیتی نظر انتباهـه آله‌رق ۲ ذی‌القعده ۳۰۸ تاریخیله مورخ وخاطراتیله منتشر عریضهٔ خصوصیه‌سـنده « كرك ولی نعمت بی منتمز ذات شـوكتسمات افندمز حضرتلرینه كرك دولت علیه ایله ملت عثمانیه‌یه قارشی بویله بر حالك مسئولیتی قوللری یالكزجه تحمل ایده‌میه‌جكم » فقره‌سنی یازمشدر. ثانیاً آلمانیا ایمپراطورینك وساطتی انكلتره دولتی نزدنده مثمر اوله‌مزسه كندیسـنی توسـیط ایتدیكمزدن طولایی ایمپراطور بزه مغبر اولور كبی هفواتدن معدود اولان بر سوز سـویله‌مامش ایدم . بونی شـاكر پاشانك سـویلدیكنی‌ده درخاطر ایده‌میورم . شمدی دیدیكم كبی عادتا هفوه منزله‌سنده اولان بر شیئی مقام رأیده كیم ایراد ایده‌بیلیر ؟ مع‌مافیه قول ایله قائل بیننده نسبت

آرزانمسه بیله آلمانیا ایمپراطوری یالکز عسکرلکده دکل علوم وفنون متنوعه‌ده وسیاسیاتده یدطولا صاحبی وبناءً علیه زمانمز حکمدارلرینك الك بیوکی اولمغله آخر بر دولت نزدنده وساطتی مثمر ومؤثر اولوب اولمیه‌جغنی کندیسی جمله‌دن زیاده تقدیره مقتدردر . حال اویله ایکن آنك دلالتنك عدم تأثیرینی بزلر نصل ونه‌حقله موقع احتماله قویابیلیرز؟ الحاصل آلمانیا ایمپراطورینك توسطی عقیم قاله‌جغی واوده بو ایشه کندیسنی توسیط ایتدیکمز ایچون بزه اغبرارینی دعوت ایده‌جکی احتماله بنای رأی ایتدیکم کلیاً خلاف واقعدر . مخالفتمك اسباب موجبه‌سی انجمن مضبطه‌سنه مربوط وطرفمدن ممضی اولان ورقه‌ده تفصیل اولندیغی اوزره تجارب مادیه‌یه مستند بعض ملاحظاتدن عبارتدر . شوراسی غریبدرکه کامل پاشا حضرتلری بنم طرفمدن یازیلوب مضبطه‌یه ربط اولنان رأی ورقه‌سنی خاطراتنك آلتمشنجی وآلتمش برنجی صحیفه‌لرنده عیناً نشر ایتمشدرکه آنده ادعا واسناد ایتدیکی مبحثه دائر حرف واحد یوقدر . خاطراتك قارئلری طرفندن بوکا دقت اولنمش اوله‌جغنه شبهه ایتمزسه‌مده احتیاطاً ورقهٔ مذکورەنك صورتنی آتیده درج ایلدم :

« مصرمسئله سنك معلقیتی نه‌قدر اوزار ایسه مخاطره‌سی اونسبتده تزاید ایده‌جکی بداهته نظراً دها زیاده زمان کچمکسزین برصورت تنظیمیه عقدی فرائض اموردن بولندیغی جای بحث واختلاف دکلدر . فقط بیك سکز یوزسکسان درت سنه‌سی حزیرانك اون بشی واون آلتیسی

تاریخلریله انکلتره وفرانسه دولتلری بیننده تعاطی اولنان تقریرلرده، انکلتره حکومتی پولتیقه سنده هرکونه شك واشتباهی ازاله ایتمك اوزره فرانسه حکومتی طرفندن وقوع بولان بیاناته مبنی کندو عسکرینی بیك سکز یوز سکسان سکز سنه‌سی اوائلنده کیروچکمکه موافقت ایدر، » عباره‌سی موجود ایدی . حال بویله ایکن انکلتره برسنه صوکره موسیو وولفك مأموریتیله عقد ایتدیکی ایلك مقاوله‌ده ، زمان تخلیه‌یی مسکوت عنه براقوب بوبابده ایلروده برمقاوله یاپیلمسی شرطنی علاوه ایتمش ولورد غرانوویلك حسن فهمی پاشایه ویردیکی لایحه ده ، لدی الحاجه مصره طرف سلطنت سنیه‌دن قوهٔ بریه‌وبحریه سوقی فقره‌سی موجود ایکن ینه موسیو وولفك وساطتیله عقداولنوب تعاطیسی تأخر ایدن ایکنجی مقاوله‌ده ، « وقت حاجتده دولت علیه‌ایله انکلتره دولتنك مشترکاً مصرجه مداخلهٔ عسکریه اجرا ایلملری » فقره‌سی قونلمشدر . بو صورتلر بومثللو تأمینات دولیه‌نك تغیر احوال ایله تبدل ایتدیکنی کوستریور ؛ وحتی خطهٔ مصریه‌ده حقوق حکمرانئ دولت علیه‌نك محفوظیتنی دولت مشارالیها مصری اشغالندن صکره تحریراً ومکرراً بیان ایتمش ایکن ، شمدی تأمین حقوق ایچون سند جدید استحصالی احتیاجنده بولنلمسی دخی قضیهٔ مشروحه‌یی مؤید کورینور ؛ بودفعه‌کی صورت تنظیمه‌نك حکمنه دخی حیلولت عوارض ایله خلل کلمه‌مك ویاخود تخلیه مقاوله‌سی مذاکره‌سنه کیریشلدکده شرائطی تشدیدویاخود زمان تخلیه پك زیاده تطویل اولنمامق و دها سائر مشکلات ومخاطرات حدوث ایتامك ایچون براساس امینه بنای حال ایدلسی اعتقاد عاجزانه‌مه کوره الزم ومستعجل اولوب شیمدیلك محفوظیت حقوقه متعلق تأمینات اخذیله اکتفا ایدیلوبده مقصود بالذات اولان تخلیه خصوصنی مقاولهٔ آتیه‌یه تعلیق ایلمك مقصده موافق کوریله مدیکی جهتله تأیید حقوق، تعیین زمان تخلیه مطلبلرینه برلکده تشبث اولنمسی مطالعه‌سنده‌یم. انکلتره‌یه تخلیه‌یه برمدت تعیینی تکلیف اولنه‌جق اولسه حکومت مشارالیهاردی متضمن اولان تقریر سابقنه عطف ایله جواب ویره‌جکی

حقنده اکثریت طرفندن بیان اولنان افکار واقعامهم وشایان نظر ایسه‌ده مذاکره‌یه تشبث اثناسنده صرفی طبیعی اولان مساعی ولازم الارائه کوربلان اسباب امنیت دلالتیله حکومت مشار الیهانك تقریر سابق محتویاتنده ثباتی برطرف اوله بیله‌جکی ملحوظدر »

مادامکه بنم رأیم کامل پاشانك رأینه توافق ایتمه‌مش تعبیر آخرله قعدةً کندیسنه ترتب ایدن مسئولیته اشتراکی قبول ایتمه‌مك ایسته‌مشم . مشارالیهك بالمباحثه بنی الزام وافحام ایتمسی وبونلر قابل اوله‌مزسه افادات طرفینی علی‌الاصول انجمن ضبطه‌سنه درج ایتدیرمسی واجب ایدی . کندیلری ایسه بونی یاپمدیلر . بالعکس بوطریق طبیعی‌یه بدل خاطراتك آلتمش برنجی صحیفه‌سندن آلتمش دردنجی صحیفه‌سنه قدر اولان اولان عریضهٔ خصوصیه‌یی خاقان سابقه یازمش . شیمدی‌ده انکلتره حکومتی آلمانیا ایمپراطورینك وساطتنی قبول ایتمزسه ایمپراطورك بزه مغبر اوله‌جغی احتمالی کبی فرض وتقدیری ممکن اولایان وممکن اولسه‌ده مشارالیه ایمپراطورك بزدن دکل انکلتره حکومتندن متأثر اولمسنه ومعناً بزه تزاید میلانه سبب اولمسی لازم کلن برحالی مقام رأی وحذرده درپیش ایتدیکمی ادعا ایلیور . مشارالیهك بوکبی طرق مدافعه‌یه سالك اولمسنه جداً تأسف ایتدکدن صوکره ذات مصلحته نقل مبحث ایلیورم :

خاطراتك اوتوز اوچنجی صحیفه‌سندن اوتوز آلتنجی صحیفه‌سنه قدر محلنی اشغال ایلین و« مصرك انکلیز عسکرندن تخلیه‌سنه دائر ایکنجی دفعه انکلتره مرخصی ایله تنظیم وامضا

اولنوب طرف شاهانه‌دن تصدیق وتعاطیسی تأخر ایدن مقاوله‌نامه صورتیدر » عنوانیله بدأ ایدن مقاوله‌ده علاقه‌دار اولان دولتلرله شخصلردن هر برینك نقطهٔ نظری بشقه ایدی . فرانسه دولتی بشنجی مادهٔ مفصله‌ده مسطور اولان احوال محتمله‌دن کنایةً « انکلتره دولتی احوال مشروحه‌ده مصره عسکر سوقنه مقاولهٔ حاضره ایله مأذوندر » وانکلتره حکومتی ایله حکومت عثمانیه‌دن کنایةً « دولتین هر نه وقت مصره عسکر سوقی لزومنی حس ایدرلرسه کیفیتی یکدیکرینه اشعار ایده‌جکلردر . واشبو مقاوله احکامنه توفیقاً حرکت ایلیه‌جکلردر » فقره‌لری خطهٔ مصریه‌نك حقوق حاکمیتنـه اشترا کدر دیه‌رك بونك عقدینـه معارض بولنمشدر. خاقان سابق ایسه بو مقاوله‌یی تصدیق ایده‌جك اولورسه فرانسه‌دخی دیکر برحصهٔ تضمین آله‌جغنه وبو حالك بین الدول دائرهٔ شمولی توسـع ایده‌جکنه دائر علی الخصوص فرانسـه دولتی طرفندن واقع اولان اخطـاراتدن قورقه‌رق تصدیق مقاوله‌دن اجتناب ایلمشـدر . سیردورومondوولف وسـاطتیله استـانبولده ایکنجی دفعه اوله‌رق تنـظیم اولنان بو مقاوله‌دن انکلتره دولتنك مقصدی‌ده چونکه برنجی مقاوله یالکز بزمله کندی بیننده عقد اولنوب دیکر دولتلرك تحت تصدیقلرینه کیرمامش اولدیغندن سویش قنالنه متعلق اولان نظریاتی ومصرك تعرضدن مصونیتی یعنی حال بیـطرفی‌یه وضعی صاحب ملك عد اولنان دولت عثمانیه‌یه تصدیق ایتدیردکدن صوکره دول

سائره‌نك دخی تصدیقلرینی استحصال اینك ماده‌لری ایدی .
وقتاکه بو مقصدلری مؤخراً سرویش تنالی مقاوله‌سی واسطه‌سیله
حاصل ایتدی . آرتق ایکنجی مقاوله‌نك کندیسنجه حکم
وفائده‌سی قالمامغله تعاطی وعدم تعاطیسنی بر امر مساوی
عد ایلدی . رئیس وکلا کامل پاشا ایسه وقت گچدکجه مخاطره
تزاید ایتدیکنی تقدیر ایتمکه باشلادی . فقط سیر دوروموند وولفله
برنجی مقاوله یاپیلیر ایکن انکلیز عسکرینك مصردن چکلمسی
ایچون تعیین مدت اولنمامسی او مخاطره‌یه سبب اولدیغنی اقرار ایتمیه‌رك
مقاوله‌ٔ ثانیه‌نك تعاطیسنده‌کی تعللی هم دفع مسئولیته هم
مقاصد اخرایه وسیله عد ایتمشدرکه خاطراتك اوتوز یدنجی
صحیفه‌سندن آلتمش دردنجی صحیفه‌سنه قدر محلنی اشغال ایلیان
عریضه‌ٔ خصوصیه‌لری هپ بوکا دلالت ایدر . مقاوله‌نك ماهیتنه
کلنجه تعاطیسی تأخر ایدن مقاوله کامل پاشا خاطراتنده نشر اولنمشدر .
بشنجی ماده‌سندن آکلاشیلیورکه داخلاً ویا خارجاً بر مخاطره
ظهوری امر تخلیه‌نك تأخیرینه لزوم کوستره‌جك اولورسه انکلیز
عسکرینك او مخاطره‌نك ازاله‌سنه قدرینه مصرده قالمسی مقرر ایمش .
داخلی ویا خارجی ظهور ایده‌بیله‌جك بر حادثه‌نك مخاطراتدن
عد اولنوب اولنمامسی ایسه الیوم مصری اشغال ایدن دولتك
تفسیر وتقدیرینه تابعدر . بوراسی دوشونیلور ایسه مقاوله‌یه
نه درجه‌یه قدر عطف قیمت ایتمك لازم کله‌جکی تعین ایدر .
مع مافیه شاکر پاشا ایله انجمنه دعوت اولندیغمزده مقاوله بزه

کوسترلمامش اولدیغندن شاکر پاشا مرحومك نه یولده تعریض ایتدیککنی درخاطرایدەمیورم. بن کامل‌پاشانك بودفعه‌خاطراتنده نشر ایتدیکی مطالعه‌نامه‌یی ویرمشدم . بونك خلاصهٔ مفادی ایسه تأیید حقوق وتعیین زمان تخلیه مطلبلرینه برلکده تشبث اولنمسنی اخطاردن عبارت ایدی بونده مخطی اولمدیغم فکرنده ثابتم . کامل پاشا مقاوله‌نك تصدیقنه حائل اولان احوالك حدوثی کونندن بدأ ایدرك بر قاچ سنه اواحوالی دفعه چالیشدیغی حالده خاقان سابقك عدم تصدیق حکمنده دوام ایتدیککنی خاطراتنده بیان ایدیورکه اللنجی صحیفه‌ده موجود و ۲۲ تموز ۳۰۵ تاریخیله مورخ عریضهٔ خصوصیه‌سنده کوریلان « مقدما تنظیم وامضا اولنان مقاوله‌نامه حقنده‌کی حکم شاهانه باقی اولدقجه » فقره‌سی‌ده حکم واقعی مؤیددر .

کامل پاشا خاطراتنك اون طقوزنجی صحیفه سنده « سلطان حمیدك غلبهٔ وهم ایله ذهننه تبادر ایدن رأیدن کندیسنی دوندیرمك قابل دکلدی» دیور. مشارالیه اوزمانده‌کی پادشاهك ممانعتنی و خاطراتنه نظراً او ممانعته ایکی دولت قوةالظهر اولدیغندن آنلری وکندیسنك بومسئله‌ده متباین المضامین اولان معروضات خصوصیه‌سی که مسئلهٔ مصریه‌یی کاه احسن صورتله حل ایده‌جکی و عدلرینی وکاه بوماده ناقابل حل بر حاله کتیرلدیکندن بحثله تهدیدلری حاویدر. بونلری نظر مطالعه‌یه آلیوب‌ده آلتی‌سنه‌صوکره تحت‌ریاستنده منعقد اولان‌برانجمنده

بحق وبالطبع بیان ایتمش اولدیغم بر رأیه تحمیل تقصیرات ایسی بر بویونی حقسزلقدر . قاعدةً کندیسنه ترتب ایدن مسئولیتی بوشیلرده قطعا صنع ومدخلی اولمیان وحتی وقتیله دفع مخاطره اسبابنه قولاً دکل فعلاً مساعیسی سبق ایدن بر آدمه تحمیل ایتمکده‌کی حقسزلغه‌ده دقت ایتمیه‌لم. خاطراتنده « ذاتاً اتفاق آرا ایله اولمیان قرارلر اوزرینه اراده ویرمه‌مك سلطان عبدالحمیدك عادات متخذه‌سندن اولمغله مسئله علی حالها قالوب بوصورتله خطهٔ مصریه‌نك انکلتره‌دولتنك اشغال‌وادارهٔ دائمه‌سی !! آلتنده قالمسنه‌بادی‌اولمشدر » عباره‌لریله بر حکمده بولنمسی جلب دقت ایتمامك قابل دکلدر . بو ، ادنی ملابسه‌دن استفاده ایله ویرلمش برحکمدرکه قاعدهٔ نصفت ملتزم دکلسه ارباب عقول واذعانه کوره مطاع اولان قاعدهٔ منطقیه بطلاننی درحال امضا ایدر .

برقرارك اجراسنده اتحاد آرا آرامق سلطان مخلوعك عادتی ایدیسه شوعادت، باطل اولدیغنی وهرشیده اکثریت نافذ اولدیغندن اوکااعتبار ایتمه‌مك اموردولتی تعطیل ایتمك دیمکدر. حقیقتی افهام ایتك ومثمر اولمزسه ایشدن چکیلمك لازم کلزمی ایدی . نته کیم بونی یاپانلر اولمش واکثریتك حکمنی دائما موقع اجرایه کتیرمشلردر . مجلس وکلاضبطلری واوراق سائره بونك شاهدیدر .

ملاحظات سابقه‌یی بشقه صورتلرله‌ده تکرار وایضاح ایده‌یم : تعاطیسی تأخرایدن ایکنجی‌مقاوله‌نك محرمانه برذیلی ده

اولمالیدر کامل پاشا بونی خاطراتنه علاوه ایتمامش . اوکورولسه
ایدی مقاوله‌نك ماهیتی دها زیاده تعین ایدردی . ذیل حقنده
بیان فکردن صرف نظرله دیکر بر مادۀ مهمه‌یه جلب انظار
ایدرم . مقاولۀ ثانیه ایضاحات لازمه‌دن خالی اوله‌رق خاطراته
کچیرلدیکندن بونی بوحالده اوقویانلر مؤخراً واقع اولان تحولاتی
بالطبع خاطرلرینه کتیره‌مزلر ، مقاوله‌نك بزجه تصدیقندن
امتناع ایدلمسی انکلتره حکومتنك‌ده بونی معمول به عدایتامسنه
سبب اولدیغندن، بشنجی ماده‌سنده ایسه « اشبو مقاوله‌نك عقدی
تاریخندن اعتباراً اوچ سنه‌نك انقضاسنده انکلتره حکومتی
عسکرینی مصردن چکه‌جکدر . » دیه بر فقره بولندیغندن کامل
پاشانك مقصدی مصرك انکلیز عسکرندن تخلیه‌سیچون تعیین
اولنان زمانی اعاده ایتدیرمك ایمش ظننه ذاهب اولورلر .
« اکرچه اوچ سنه‌نك انقضاسنده داخلاً ویا خارجاً برمخاطره
ظهوری امر تخلیه‌نك تأخیرینه لزوم کوستره‌جك اولورسه
انکلیز عسکری بو مخاطره‌نك ازاله‌سنی متعاقب مصردن
چکیله‌جکدر » دیه‌ده بر فقره بولندیغندن فقرۀ ثانیه فقرۀ اولایی
مستقبلاً بعض اسباب احداثیله ضعفه دوشوره‌بیلیر دینلسه بیله
ینه شو تعهدك نظر اعتبارله منظور اولمغه وجهاً ما استحقاقی
واردی بوفائده‌فوت اولمش حکمنی ویررلر حال بوکه حقیقت حال
اویله اولمیوب بالکلیه بشقه صورتده‌در . شیمدی خاطراتده
تغیراتدن آزاده بر شکلده کوسترلمش اولان مقاوله بردها قاله

التماسق اوزره کامل پاشا زماننده حکمدن ساقط اولمشدر . مشارالیه خاطراتك ٥٦ ، ٥٧ ، ٥٨ صحیفه‌لرنده مسطور اولان عریضهٔ خصوصیهٔ مفصله‌سنده انکلتره حکومتنك مؤخراً بو مقاوله‌دن عدولنی و آنك اسبابنی تفصیل ایتدکدن صوکره دیورکه : «انکلتره دولتی شو حالده مصرك تخلیه‌سنه مدت تعیینی فکرندن فراغت ایلدیکی نمایان اولوب بوکاده فرانسه‌نك مداخله و اعتراضی سبب اولدیغندن کرچه انکلیزلرك معلوم و مجرب اولان طبع وطورینه نظراً ، کندولرینه تحویل مسلك ایتدیرمك امکانی کوریله‌مه‌مکده ایسه‌ده ، بوبابده دولت علیه‌یه قارشو فرانسه حکومتی مسئول اولمسیله انکلتره دولتی نزدنده اجرای تشبثات دوستانه ایله مرضیٔ عالیٔ جناب جهانبانی دائره‌سنده برقرار حصولنه لورد سالسبوری‌یی اماله‌یه فرانسه توسیط اولنه‌رق ، بوندن بر حسن نتیجه حاصل اولور ایسه فبها ، اولمدیغی تقدیرده وقت مرهوننده انکلیز عسکرندن تخلیه‌سی خصوصنه دولت علیه ایله انکلتره حکومتی بیننده برقرار ویرلمك شرطیله مصر اوزرنده اولان حقوق سلطنت سنیه‌نك محافظه و تأمیننه مدار اوله‌جق قیود لازمه ایله بر مقاوله‌نامه عقدینه تشبث اولنمسی ضروری اوله‌جغی تخطر اولنمشدر . » مشار الیهك شو عریضهٔ خصوصیه‌سی ٩ ربیع الاول ٣٠٨ و ١١ تشرین اول ٣٠٦ تاریخیله مؤرخدر . پترسبورغ سفیر اسبقی شاکر پاشا ایله بن ایسه بوندن سکز آی صوکره انجمنه

دعوت اولنمشدق . اکر انجمنده اولجه انکلتره دولتی طرفندن تصدیق اولندیغی حالده بزم طرفدن تصدیقنده تأخر وقوع بولان مقاوله شیمدی انکلتره حکومتنجه کأ لم یکن عد ایدیلیور بومعامله‌نك رفعنه یعنی عقدواقعك معمول‌به طوتمسنه انکلتره‌دولتنی اماله ایتمك ایچون آلمانیا ایمپراطوری توسیط اولنه‌جقدر دییه مذاکره جریان ایتسه ایدی بو کبی بر رأیه اشتراك تکلیفی بر مرتبه‌یه قدر معقول کوریلیردی . حال بوکه انجمنك ودها طوغریسی ریاستك طلبی بشقه شکلده وقوع بولمشدی . اوده او انجمنك اجتماعندن سکز آی اول خاقان سابقه یازدیغی کاغدك تصدیق مضمونی ایدی . یعنی مصرك انکلیز عسکرندن تخلیه‌سی وقت مرهوننه تعلیق اولنمق اوزره شیمدیلك مصر اوزرنده حقوقمزی تصدیق ایتمسنی انکلتره‌یه آلمانیا واسطه‌سیله تکلیف ایتمك ایدی .

ایشته کامل پاشا بندن بویله بر رأیه مشارکتی طلب ایلدی‌که جهت جهت غیر مقبول ایدی .

حال حاضرله ثابتدرکه انکلتره خطۀ مصریه اوزرنده حقوق حکمرانیمزی غیر منکردر . وحد ذاتنده دخی بو حق ممتنع‌الاعتراضدر . لکن کامل‌پاشانك دیدیکی یولده برتشبث فکرمه کوره‌ذاتاً معترض‌فیه اولمیان برحقی اضعاف ایده‌بیلیردی . بوراسی تسلیم اولنمسه بیله‌ذات‌مصلحت برحکمدار معظمی توسیط تکلیفنه محتاج دکلدی زیراصرف نظریاته عائد اولان تأیید حقوق‌مطلبنی

واسطه‌سز بیله استحصالده کوچك چکیلمز ایدی . حتی امنیت متقابله اسبابنه بزم طرفدن اعتنا اولنسه انکلتره‌جه مؤخراً کائن لیکن عدایدیلن مقاوله‌یی اعاده بیله قابل ایدی بناءً علیه کامل پاشانك رأینه اشتراك کده بالطبع اعتذار اولنمشدی. بن تأیید حقوق وتعیین زمان تخلیه خصوصلرینه برلکده چالیشلمسی رأینده بولنمشدم. کامل پاشا اکر بنم رأیمك بطلاننه ، کندی اجتهادینك صوابنه قناعت حاصل ایتمش ایسه نزد سلطنتده اصرار وعدم تأثیری حالنده استعفا ایتملی ایدی . آلمانیانك توسیطی مسئله‌سیله علاقه‌سی یوق ایسه‌ده کامل پاشا خاطراتنده‌کی بر فقره ایله مناسبت معنویه‌سی اولدیغیچون بوراده بر استطرادده بولنه‌جغم . خاطراتك یکرمی ایکنجی صحیفه‌سیله آنی ولی ایدن صحیفه‌ده کامل پاشا دیورکه : « مصر مقاوله‌نامه‌سنك عقدینی متعاقب فرانسه سفیری قونت دومونته بلو برکون بابعالی‌یه کلدیکنده اشبو مقاوله‌نك شرائطی أیی اولمدیغنی بیان ایتمسی اوزرینه انشاالله تونسك دخی فرانسز عسکرندن تخلیه‌سی ایچون یقینده کندوسیله اویله بر مقاوله عقدی املنده اولدیغمی بالمقابله سفیر مشارالیهه افاده وبو مکالمه‌لری دیکر بعض سفرایه‌ده حکایه ایتمش ایدم . مکر المانیا سفیری ماجرایی دولت متبوعه‌سنه یازمش اولدیغندن برقاچ کون صکره سفیر موسیو رادوویچ پرنس بسمارقدن آلمش اولدیغی تعلیمات اوزرینه نزد عاجزی‌یه کله‌رك ـ هرنه‌وقت بابعالی تونس حقنده اولان تصوری

قوه‌دن فعله کتوره‌جك اولور ایسه تشبثاتنده آلمانیا دولتنك مظاهرتنه اعتماد ایلسنی — مأموراً تبلیغ ایتمشدر . » کامل پاشانك شو ایقاظاتی حقنده دیه‌جکم سوزلر شونلردر :

۱۸۸۵ سنه‌سی شباطنك یکرمی ایکنجی کونی لوردلر مجلسنك اجتماعنده لورد غرانویل « پرنس بسمارقك مصرده‌کی پولتیقه‌مزه غیر مساعد کورنمسی مصرك ضبطی حقنده انکلتره دولتنه ومقدما لورد بیقونسفیلده ویردیکی نصیحتی اصغا ایتمدیکمز ایچوندر » دیمسیله پرنس بسمارقده سنهٔ مذکوره مارتنك ایکنجی کونی پارلمنتوده غرانوویلك افاداتی جرحاً اوزون بر نطق ایراد ایتمشدی . بسمارق بو نطقنه « معتادم خلافنه اوله‌رق بعض مکالمات محرمانه‌دن علناً بحث ایتمکه مجبور اوله‌جغم » مقدمه‌سیله باشلاره‌رق بزم ایچون الك مهم محلنی آتیده‌کی فقرات تشکیل ایدر : « مصر حقنده نصایحم ایستدیکنده مصرده سلطانك بر مستأجری کبی بولنملیسکز تعبیرینی قوللاندیغم لورد غرانوویلك خاطرنده اولمق کرکدر . بوصورتله هم فرانسه‌یی هم‌ده دول سائره‌یی کوجندیرمز ایدیکز دیدم . انکلتره ایله فرانسه‌نك مناسبات حسنه‌ده بولنملری بزجه پك زیاده آرزو اولنور . زیرا بو ایکی دولت بیننده‌کی مناسباتك انقطاعی عموم اوروپا وعلی الخصوص آلمانیا ایچون بر داهیه‌در . بناءً علیه انکلتره ایله فرانسه‌نك مناسبات حسنه‌ده بولنملری عندمده پك قیمتداردر » موزوروس پاشا لورد غرانویلك نطقندن طولایی باب عالینك

نظر دقتی جلب ایتدیکندن بن خارجیه نظارتی واسطه‌سیله دکل بالذات وصورت خصوصیه وزمین مناسبده موسیورادوویچه بوندن بحث ایتمش ایدم. آنك اوزرینه پرنس بسمارق حقیقت حالی ایضاح یولنده سفارته اوزون بر تحریرات کوندروب مندرجاتنك صدارته تبلیغنی و آرزو ایدرسه‌م برصورتنك دخی اعطاسنی سفیره امر ایتمش ایدی. تحریرات ١٥ مارت ٨٥ تاریخیله مورخ وترجمه‌سی ترجمه‌اوطه‌سنده محفوظدر. احتمال‌که کامل پاشا حضرتلری مصر اوراقنی تتبع ایتدکلری صره‌ده بونی کورمشلردر.

استطراددن مقصدم شونی آکلاتمقدرکه آلمانیانك فرانسه ایله مناسباتنه پرنس بسمارق بیوك بر اهمیت ویردیکی پارلمنتوده شو بیاناتیله‌ده ثابتدر. حال اویله اولونجه نصل اولورده بسمارق «هر نه وقت باب عالی تونس حقنده اولان تصوریی قوه‌دن فعله کتیره‌جك اولورسه تشبثاتنده آلمانیا دولتنك مظاهرتنه اعتماد ایتسنی» بزه تبلیغه سفیرینی مأمور ایدر؟ مکرکه ایشك ایچنده غلط فهم وافهام بولنه یاخود اویله بر تبلیغ محال بالاغراض اوله. بونلری ایسه غیر محتمل عد ایتدیکمدن بالضروره ومع‌التعجب کامل پاشانك افاداتی غلطدن عاری اولدیغنه قائل اولیورم فقط شو خاطره‌ٔقاصره‌یی علاوه ایدرم‌که‌وقتیله پرنس بسمارقدن اویله برمظاهرت جلب‌ایدلمش ایسه جالبنه مدار تفخر اولور. لکن تونسك استردادینه مماثل تصورات خصوصا حال

حاضرده افکار ناسی خیالاته سوق ایده جکندن دولت ایچون مضردر. مادام که مناسبت کلمشدر استطرادسالفه ضماً دیکر برمادهٔ استطرادیه‌دن‌ده بحث اولنور: کامل پاشا وقایع معلومهٔ مصریه‌نك تاریخنی یازارکن اون آلتنجی صحیفه‌ده واردات مصریه انکلتره وفرانســه دولتلری طرفندن تأمینات مقامنده قبول اولنه‌رق برصــندوق تأسیس اولندیغندن بحث ایتمشدر . مصرك متبوعی اولدیغی جهتله مصرك احوال مالیه‌سنه نظارت ایتمك دولت علیه‌نك حقوقندن اولمغله بوصندوقك اداره مجلسنده دولت متبوعه‌نك قومیسری صفتیله برمأموری بولنمسی لزومنی دولتلره بیلدیرمش ایدك. مساعئ مدیده نتیجه‌سنده انکلتره‌دولتی دخی داخل اولدیغی حالده دول مشار الیهمك موافقتلری استحصــال اولنمشدی تفصیلی زمان مأموریتمده یعنی ٨ جمادی‌الاخره ٣٠٢ و ١٣ مارت ٣٠١ تاریخنده مجلس وکلادن قلمه آلنان وصورتی آتیده درج اولنان مضبطه‌دن معلوم اولور :

« مصر دیون عمومیه صندوقی قومیسیوننده حکومت سنیه جانبندن برمأمور بولنمسی لزومی بحثنده ســفارت فوق‌العاده وداعیه طرفندن لوندره قابینه‌توسنه‌وقوع بولان اخطارات هرنصلسه‌مطلوبه موافق نتیجهٔ مادیه‌یه واصل اوله میوب موزوروس پاشــانك عهد قریبده انکلتره خارجیه ناظرندن جواباً بالاخذ بورایه‌کوندردیکی تقریرده دخی بوبابده بعض مشکلات تمهیدیله نهایت‌ مصلحت دیکر دولتلرك موافقتنه تعلیق قلنمش وبناءً علیه‌باب‌عالیجه دول سائره‌نك درسعادت سفیرلری نزدنده وســفرای ســلطنت سنیه واســطه‌سیله دخی محللرنده بونك ایچون مکالمات ومکاتبات لازمه اجراســنه لزوم کورنمشــیدی . بوتشبثك

نتیجه سنده آلمانیا وروسیه وفرانسه وآوستریا دولتلری طرفندن
مذکور قومیسیونده دولت متبوعه قومیسرینك بولنمسی ایچون اتخاذ
افکار تحصیل و کیفیت رسماً بابعالی‌یه تبلیغ قلنمش اولمله اوراقی
لفاً عرض وتقدیم اولندی . مصلحت قومیسرك انتخابی خصوصنه
قالدیغندن مجلس عاجزانه‌مزجه ایجاب ومناسبی لدی‌المطالعه مذکور
قومیسیونك مذاکرات ومعاملاتی فرانسزجه جریان ایتمك ودیکر
مأمورلری رابطه‌لی ذاتلر بولنمق جهتیله تعیین اولنه‌جق قومیسرك
بولسانده ثانیاً مذکور قومیسونك شکل وماهیتی ایجابنجه امورخارجیه‌ده
معلومات ومهارتی اولسی ثالثاً بورادن کیده‌جك ذات قومیسیونك
ایشلرینه ارتباط ظاهریسی اولیان مصر مصالح پولتیقیه‌سیله اشتغال
وبعض افکاره ایراث شبهه ایتمك کبی احوالدن اجتناب ایله مرکز
دولت علیه‌یه صورت مناسبه ومهارتکارانه‌ده خدمت ایتمك دقایقنی
کوزتمکه قابل بولنمسی لزومنه مبنی بونك مأمورین مسلمه‌دن انتخابی
موافق حال کوریله‌میور . مع مافیه ایش وضع اساسده اولسنه نظراً
بوراسی حاصل اولدقدن‌صکره تعیین قلنه‌جق مأمورك لدی‌الایجاب تبدیلی
دخی اسهل بولنمش ومأموریت مذکوره‌یه المانیا سفیری طرفندن
تحریرات اجنبیه کاتبی اسبق سرکز افندینك مأموریتی صورت
خصوصیه وغیر رسمیه‌ده اخطار اولنوب دولت علیه قومیسرینك
تعیینی خصوصنده‌کی مشکلات لوندره‌جه پرنس بسمارقك مخالفته‌تحمیل
اولنمقده ایکن مانعهٔ مسروده‌نك بر طرف ایدلمسی امرنده آلمانیا
دولتنك وبوراده‌کی ایلچیسنك ابراز ایتدیکی آثار معاونت صمیمیه‌یه
بناءً سفیر مشارالیهك ترویج اخطاری شیمهٔ مصلحته ومعاملات آتیهٔ
مماثله‌ده دخی مظاهرتندن استفاده ایتمك مقصدینه موافق کورلمشدر .
چونکه مأمورمزی دیکر دولتلر مأمورلریله سیان بر موقعه قویمامق
ومصرك احوال پولتیقیه‌سنه اکثریا منشأ اولان امور مالیه‌یه دائما
کسب اطلاع ایله مرکز حکومت سنیه‌یه بیلدیرمك ایچون قومیسر
امپریال نام وعنوانیله کوندریله‌جکی کرك برلین‌وکرك دیکر قابینه‌تولره

وقوع بولان تبليغاتمزه علاوه قلنمش وآلمانيا ايلچيسى دولت متبوعه‌سنك اساساً موافقتنى بيان ايتديكى صره‌ده كيده‌جك مأمورك عنوان وصفتى حقنده دولت عليه‌نك تنسيب ايده‌جكى صورته ينه دولتنك موافقتنى افاده ايلمش اولديغندن شو مطالعاته مبنى مشاراليه سركز افنديـنك بومأموريته تعيينيله خديويته دخى تفصيلاته كيريشلميه‌رك يالكز (مصرك ديون عموميه صندوغى قوميسيونده دولت متبوعه طرفندن طوغريدن طوغرى‌يه قوميسر صفتيله بولنمق اوزره مشاراليهك مأموريتنه مجلس وكلا قراريله بالاستيذان ارادهٔ سنيهٔ حضرت ملكدارى شرفمتعلق بيوريلوب بو دفعه اول طرفه كوندرلمشدر) عباراتنى حاوى تحريرات تسطيرى مأمورك مسلماندن انتخابنى تنسيب ايدن تجارت نظارتنك رأينه قارشو اتخاذ ايله تذكر قلنمغله قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولى‌الامر افندمزكدر . »

كامل پاشا صدارته كلدكدن صوكره بو مضبطه‌يى مجلس وكلاده تكرار مبحثه قويمشدر . كنديلرى دولت عليه‌يى سائر دولتلرله منزلهٔ مساواتده طوتمه‌يز بناءً عليه صندوقده مأمورمز بولنمسنه محل يوقدر ديمش ، اهل مجلس‌ده آكا اتباع ايتمشلردر . بناءً عليه مساعئ مصروفه هدر اولدى . صندوقده انكلتره وفرانسه‌نك مأمورلرى بولنوركن مؤخراً سائر دولتلر دخى مأمورلر تعيين ايتمشلردى . حتى خديو توفيق پاشا اول باول آلمانيانك مأمور نصب واقعاد ايتمسنه نقطهٔ استناديه‌سى نه وياخود نره‌سى ايسه آكا بناءً مخالفت ايتديكندن باب عالينك امريله بونى قبول ايتمش ايدى . بو مأمورلر منسوب اولدقلرى مملكتلرك اهاليسى ايچنده مصر تحويلاتنه صاحب اولانلر بولنملرى سببيله منصوبدرلر . تبعهٔ

عثمانیه ایچنده ایسه تحویلات مصریه یه اشتراك ایدنلر یوق ایدی . صندق اداره سنده باب عالینك مأموری بولنمسی تحویلاته متعلق منافعی محافظه ایچون اولمیوب مصرك احوال مالیه سنه نظارت ایتمك ایچون اولاجقدی . « قومیسر امپریال » عنوانی بوكا دلالت ایدر . قومیسرك وجودی محمدعلی زماننده صادر اولان برنجی فرمانده دولتك مصر مالیه سنه نظارتی حقنده کی شرطکه فرامین عالیه ایله منسوخ الحکمدر آنی اعاده ایدییوردی . انکلتره حکومتی دخی داخل اولدیغی حالده دول معظمه نك بو خصوصده کی موافقتلری بزم ایچون بر نوع موفقیت ایدی . باب عالی مأمورینك موقعی دیکر دولتلرله مساوی حالده قالمیوب بالعکس بر موقع ممتازی حائز واحوال مالیه یی وقت وقت دولته بیلدیرمك وظیفه سنی حامل اولدیغی حالده بونلرینك تقدیر ایدلمامسنده کی اسباب دائرهٔ احاطه فوقنده قالمشدر . اکر بو وظیفه مصر قومیسرلکی واسطه سیله ایفا اولنور دنیلیرسه اکا محل یوقدر . زیرا سیر دورومونددووولفله یاپیلان برنجی مقاوله ده مندرج اولان دولت علیه قومیسرینك وجودی مقاوله نك تعیین ایتدیکی وظائف موقته یه منحصر ایدی . او وظائف نهایت بولدقدن صوکره انکلتره حکومتی قومیسرمزه ویریلن صفت رسمیهٔ دائمه یی طانیمامش وبو معامله قواعد حقوقیه یه دخی موافق بولنمشدر . بونك ایچوندرکه ولایات سائرهٔ عثمانیه اهالیسندن بولنان تجار وسائر ارباب حقوق

استیفای حقده مشکلاته اوغرایورلر . زیرا بونلر حکومت مصریه طرفندن مظهر حمایه اولهمدقلری کبی انکلترهنك اورادهکی پولتیقه مأمورینه مراجعت مشروع واصولاً جائز اولهمیهجغندن قومیسردن استعانه ایتمکدهدرلر . او ایسه حکومت محلیه نزدنده تشبثات رسمیهده بولنمهنك محذور معلومنه بناءً وساطتده تعامی ایتمکه مجبور اولمقدهدر .

کامل پاشا خاطراتنده ارمنی مسئلهٔ سابقهسندنده بحثلره کیرمش وکندیسندن زیاده بنم ایچون مدار استفاده اولان وثائقی او مباحثه الحاق ایتمشدر . لکن مرحوم جواد پاشانك وکندیسنك صدارتلرندهکی حالاتی هرنصلسه بنم زمانمه اسناد ایلدیکندن آنلری بالضروره تصحیحه مجبور اولیورم :

کامل پاشا خاطراتك یوز سکسانجی صحیفهسنده بنم صدارته تعیینمدن اول خاقان سابق کندیسنی انکلتره سفیرینه کوندردیکنی حکایه ایدرکن عصیان ایدن صامسون ارمنیلری حقنده باش کاتب ثریا پاشا شدیدالمآل بر امر تلغرافی یازمش و بو ماده انکلترهنك مداخلهسنی دعوت ایتمش اولدیغنی کندیسنه سویلدیکندن و « بن اورولسون دیدی ایسهم قتل عام اولسون دیمدم » دیهرك باش کاتب ثریا پاشایی ذم وتقبیح ایلدیکندنده بحث ایدیور . اوزمان اویله بر امرك صدوری بعض سفارتلرده شایع اولمشدی . ثریا پاشا صدارتم زماننده موجود اولسهیدی بونك صحیح اولوب اولمادیغنی اوندن اوکرهنهبیلیردم . لکن

حق تعالی رحمت ایتسون ثریا پاشا ارتحال ایتمش اولمغله حل
شبهه قابل اوله‌مامشدی. بو دفعه کامل پاشانك بیاناتی کوندریلن
امرك شدتنده اشتباهه محل براقمیور. زیرا خاقان سابقك اوتأویللی
سوزلری بونی اشرابدن خالی دکل. شوراسی دقتمی جلب
ایتمشدرکه صدارته تعیینمدن صکره اوچ آی مأموریتده
قالدیغم حالده خاقان سابق صامسون وقوعاتنه و اوامره دائر
کامل پاشایه سویلدیکی سوزلری بکا سویلنامشدی . خاطراته
نظراً تبدل وکلا صره‌سنده [١] خاقان سابق شورای دولت ریاستنی
سرقرنا واسطه‌سیله کامل پاشایه تکلیف ایتمش ، اوده ماسبق
احوالی تفکرله وکلالقدن تحاشی ایتدیکندن مأمویت رسمیه
املنده اولمادیغی وخارجده اوله‌رق پادشاهه خدمت ایده‌بیله‌جکی
جوابیله بونی کچیشدیرمش . بو جواب کندیسنك موقع
اقتداره کلمك ارزوسنده اولمادیغنه دلالت ایدرسه‌ده جواب
مستغنیانه‌یی ناقل اولان فقره‌نك تاعقبنده یازدیغی سوزلر
رأس کارده بولنمق املنده دوام واووقت خدمت صدارتده بولنان
بو عاجزی اسقاطه اقدام ایتدیکنی کوستریبور مشارالیهك بو
تکلفاتی اختیار ایتمدیرینه حقیقةً تأسف ایتدم . بو دفعه
خاطراتیله حقمده روا کوردکلری اسنادلرده شونلردر :

« ارمنی اختلالی کیتدکجه توسع ایدرك اناطولینك جهات
سائره‌سنی صارمش وبوده دولتجه بر غائله حکمنی آلمش

---

[١] جواد پاشانك انفصالیله بنم صدارته تعیینم صیره‌سنده

اولنسیله انکلتره ، روسیه وفرانسه دولتلری متفقاً بالمداخله آناطولیده اصلاحات اجراسی ایچون باب عالی‌یه بر نوطه ویردیلر » ترتیب کلام ایجابنجه اوحاللرك بنم مأموریتمدن صوکره وقوعنه حکم اولنور وبو ایسه بردرجه‌یه قدر بنی اتهام ایدر . حال بوکه زمانمده‌استانبولده‌کی حادثهٔمعلومه‌دن باشقه (خاطراتمك برنجی جلدینه نظر) برشی وقوعه کلمه‌مشدر . ولایات‌شرقیه‌ده اختلالات ظهوری ومقاتلات معلومه‌نك وقوعی کامل پاشا ایله خلقلری زمانلرده‌در دول ثلثه‌نك‌اصلاحات اجراسی ایچون مداخله‌لری وسفیرلرینك باب‌عالی‌یه نوطه ویرملری‌ده سلفم جواد پاشا زماننده ایدی . بن بوشیلر اوزرینه صدارته‌تعیین اولندم وبعدالتعیین برچوق مشکلات وبلیاته اوغرادم‌خاطراتمك برنجی جلدنده تفصیل ایتدیکم اوزره بنجه بر بلیه حکمنی آلان صدارت مأموریتی عزلمله ومعزولیتدن صوکره‌کی تضییقات‌ده انکلتره‌سفارتنه مراجعتمله نتیجه‌لنمشدی. بن بووقایعی‌شمدی‌یه قدر یالکز خاقان سابقك غیظنه ومقربیندن بر شخصك وضع‌وصُنعنه حمل‌ایدییوردم مکر کامل پاشاحضرتلرینك یاکلش اخطار وملاحظه‌لری‌ده تشدید غیظده عامل مؤثر اولمش . بونی کندیلرینك خاطراتندن بو دفعه‌استنتاج ایلدم. خاطراتك یوز سکسان برنجی صحیفه‌سنده صورتی مندرج عریضهٔ خصوصیه‌لری علی‌الخصوص اونك فقرات آتیه‌سی دیدیکم شیئك برهانلرندندر .

فقراتدن بری : « بوندن اوچ درت ماه مقدم یعنی انکلترەنك بو مسئلەیه حین مداخلەسندە اتخاذ تدابیر لازمه ایله بالمدافعه اومثللو خطرناك اصلاحات تکلیفاتی وقوعنك اوکنی آلمق قابل ایدیسەدە ... الخ » دیکر فقره : « معمافیه باب‌عالیجه طوغری بر مسلك اتخاذ اولنسه ظن عیدانەمه کوره دول ثلثەنك وباخصوص انکلترەنك یاکلش اولان اعتقادلرینی تصحیح ایتمك ممکن اولور. یوقسه آناطولیجه حقوق‌حکومت سنیەیه دیکر دولتلرك تشریکی اساسنك قبولی تقدیرده عهد قریبده عینی حال روم‌ایلی ایله جزائر بحر سفیدده وبعده ولایات سائرەدە دخی وقوعه کلەرك ... الخ »

دول ثلثه سفراسنك جوادپاشازماننده ویردکلری اصلاحات اداره لایحەسی قرق مادەیی وبرابر اولان مموراندوم ده برطاقم مطالبی حاوی‌ایکن زمانمده جملەسی بش‌مادەیه انحصار ایتمشدی. فقط خاقان سابق بونلری‌ده قبولده ممانعت ایتمشدی . بوحال ارمنیلری‌نومید ایدرك‌استانبولدەظهوریله برابر دفع‌ایدیلان‌حادثهٔ معلومەیی ایقاع ایتمشدیلر. مطالب دولیەنك اودرجەیه قصرینی موفقیت عدایتمك لازم ایکن خاقان سابقك عکسی نظرلەباقمسنی لایقیله تقدیرحال ایدەمەمسنه حمل ایتمشدم. بورادەدخی تکرار ایدەیم که مکر کوردیکم مشکلاتده کامل پاشا اخطاراتنك‌ده تأثیری وارایمش .

مشار الیهك خاطراتنده یوز سکسان دردنجی صحیفەدن

یوز سکسان آلتنجی صحیفه‌یه قدر محلی احاطه‌ایلیان عریضهٔ خصوصیه‌سی مطالعه‌یه شایان اثرلردندر . واقعا عریضه کندیسنك رأی ذاتیسنی مصور بولندیغندن و هرکس رأینده مستقل اولدیغندن مندرجاتنی بشقه صورتله تفسیر ایتمکه حقم یوقدر فقط طرز افادات حسب المزاج خاقان سابقك ذهننی تردید وتشویش ایتمش اوملیدر . بونی اوزمان تشبثات اصلاحیه‌یی تعویق وحقمده سوء ظنیاتنی تشدید ایتسندن استنباط ایدیورم . ایقاع اولنان مشکلات خاطراتمك برنجی جلدنده مسطوردر . (صحیفه عن ٢٦٢ الی ٢٨٣) .

ینه یوز سکسان آلتنجی صحیفه ایله یوز سکسان یدنجی صحیفه ده کامل پاشا بکا خلف اولدقدن صوکره حادث اولان احوال حقنده برمقدمه تمهید ایدیور . بوکا نظراً اصلاحات قرارنامه‌سی زمان صدارتمده کویا سفرانك امضالری تحتنه الدیرلمش ایمش بنم عزلم اوزرینه کندیسنه ده امضا ایچون ارائه اولنمش . کندیسی بعض ماده‌لره ایلیشمش بونلر سفرا ایله بالاتفاق تعدیل اولنمق اوزره قرارنامه‌یی امضالامش ، برطرفدن تعدیله لزوم کوسترمك و دیکر طرفدن تعدیلاتی آتی‌یه تعلیق ایده‌رك قرارنامه‌یی امضا ایتمك یکدیکریله قابل تألیف برحرکت دکلسه‌ده بوبحثی توسیعدن صرف نظر ایدرم . آنجق دیکر ایکی فقره‌نك صحیح اولمادیغنده اصراره مجبورم . زمان صدارتمده اصلاحات قرارنامه‌سی امضا ایتدیرلمه‌مشدر . بونك کامل پاشانك

صدارتنده خارجیه ناظری ایله طرف دولتدن مأمور اولان دیکر برذات و سفیرلر بیننده مشترکاً امضا اولندیغنی وقتیله فرانسه‌نك صاری کتابنده کورمشدم برده صاری کتابك محتویاتی واقعه مطابق ایسه ولایات شرقیه والیلرنجه تبدل وقوع بولدقجه سفرادن استمزاج ایچون برتعهد تحتنه ده کیرلمش ایمش .

دیکر ماده‌یه کلنجه : کامل پاشا کردلرك اسلحه‌دن تجریدی طبیعتلرینه کران کله‌جکنی وبوده نم زمانمده کی مقرراتدن بولندیغنی سویلیور حال بوکه مسئله اویله دکلدر. سفرا لایحه‌سنك یکرمی بشنجی ماده‌سنده « حمیدیه سواری آلایلری‌نه اونیفورمه کیه‌جك نه‌ده سلاح طاشیه جقدر » دنیلمش ایکن باب‌عالیجه یازیلان فقرۀ تعدیلیه‌ده « بو آلایلرك نظاماتی یکیدن یاپیله‌جقدر. اوقات تعلیمیه خارجنده البسه اکتسا ایتمه‌مك وسلاح طاشیمه‌مق کبی قیود آتیده کی نظامنامه احکامنه متعلقدر . » دنیلمشدی . بوعباره کردلری اسلحه‌دن تجرید معناسیله تفسیره متحمل میدر ؟

بن صدارتده وکندیسی حال معزولیتده ایکن کامل پاشا حضرتلری ارمنی مسئله‌سی ایچون خاقان سابقله مخابرات عدیده وعمیقه‌ده بولنمش. خاطرات بونی ارائه ایدیور، او مخابرات وسیله‌سیله لفظاً ومعناً بنی مؤاخذه ایتدیکی حالده ماسبق تذکر ایتمه‌ملرینه متعجب اولدم . بومسئله کامل پاشانك برنجی دفعه‌کی صدارتنده انکلتره سفیری طرفندن کندیسنه اخطار اولنمش ایمش، روسیه

دولتی طرفندن ارمنی ایشلرینه دائر باب عالی‌یه برنوطه ویرلمسی محتمل اولدیغندن بونك وقوعی تقدیرنده انکلتره دولتی دخی حکومت سنیه‌یه برنوطه ویرمك مجبوریتنده بولنه‌جغنی انکلتره سفیری کندیسنه بیلدیرمش ایکن مداخلهٔ خارجیه‌یه حائل اوله‌جق تشبثات جدیه‌یه همت ایدلمدیکی ١٥٥ و ١٥٦ نجی صحیفه‌لرده مندرج استیذان تذکره‌سی که کامل پاشا صورت خصوصیه‌ده عرض ایتمش ایمش اندن نمایان اولیور . خارجی پولتیقه‌یه دائر مقام سلطنته و یریلان معلوماتده ، مسائل سیاسیه‌نك محاکمه‌لرنده وعرائض خصوصیه‌نك شکل وادالرنده ایسه خاطراتده نظر دقته چارپه‌جق برچوق شیلر واردر. سیاست خارجیه ایچون از جمله ٩٥ ، ٩٦ ، ٩٧ ، ٩٨ نجی صحیفه‌ده‌کی تذکره ارائه اولنه‌بیلیر . بونده صرب ورومانیا سلطنت سنیه‌نك داخل دائرهٔ اتفاقی اولمقله افتخار ایدرلر دینمکله اکتفا اولنمیوب « روسیه دولتی اتفاق مثلث خارجنده بولندقجه آلمانیا و آوستریادولتلریله تجدید معاهده ایله داخل اتفاق اولمغه سعی وتشبث ایده‌جکندن بوکا موفقیتی حالنده اولجه دولت علیه اشبو اتفاقه داخل اولمش بولنورسه ازجمله روسیه ایله دخی تدافعی بر اتفاق دائره‌سنه کیرمش اوله‌رق بووجهله دخی تعرضدن مصونیتی تأمین ایتمش بولنور » دینمشدر. آکلاشیلیورکه بوکبی تصوراتله صدارت ومافوقی خیالاته مستغرق اوله‌رق سیاست خارجیه‌جه جدی هیچ بر شی یاپمامش. بعض معروضاتك ماهیت عجیبه‌لرینه ایسه ١٩٠ و ١٩١ نجی

صحیفه‌لرده صورتی کوریلان تذکره مثال کافیدر . بونده « قریحهٔ الهام صبیحهٔ حضرت خلافتپناهیلرندن شرفصادر اوله‌جق ارادات سنیه موافق حکمت اوله‌جغی جهتله درحال انفاذ اولنه‌جغی » عباره‌لریله خاقان مخلوعك پك ممنون اوله‌جغی تعهداته کیرمشدر . صدارتك انتخابیله بر هیئت وکلا تشکیل ایتسه‌یدی بیله او شرط وتعهدله کرك داخلاً کرك خارجاً افکار عمومیه‌یی تأمین ایتمك واعتراضات ومداخلات اجنبیه‌نك اوکنی آلمق ناصل قابل اولوردی .

کامل پاشا بویله بر فکر محاله‌دن وجود ویرمش آکلایه‌مدم، مشارالیهك ۱۷۱ نجی صحیفه‌لرده بر قسمی مسطور اولان عریضه‌لری ده جالب نظردر . ۱۷۱ نجی صحیفه‌ده دینیلیورکه « زوارك بنده‌لرنجه عدم قبولی خلاف عادت ومغایر شعار نزاکت اوله‌جغنه نظراً اراده بیورلدیغی حالده کلانلرك ذاتاً قپونك اوکنده بکلنمکده اولان پولیسلر طرفندن منع دخوللری اولی اوله‌جغی بیان قلنمش ایدی فی‌الواقع اویله اراده بیورلمش اولملیدرکه کلن زوارك خانهٔ عاجزی‌یه دخوللری پولیسلر طرفدن منع اولنوب ازجمله ایتالیا وبلچیقا سفیرلری دخی رد اولنمشدر . »

خاطره‌لرمه مراجعت ایدلسه معلوم اولورکه بن هرنه‌زمان زوغه چیقسه‌م تعقیباته دوچار اولوردم. بوحال قدیم ایسه‌ده صوکره‌لری زوارك خانه‌مه دخوللرینی منعه‌ده قلقیشیلمشدی .

حتی بر کون روسیه سفیری بنی کورمکه کلمشدی خانه قپوسندن ایچری کیردکدن صوکره معهود مأمورلر ملاقاتدن ممنوعیتی بیان ایده‌رك سفیری بیله طیشاری چیقارمشلردی . مکر بوجرأتلر پولیسلر واسطه‌سیله منع زیارت امکانی خاقان سابقك ذهننه القا اولندیغندن نشأت ایتمش بونی بودفعه کامل پاشا خاطراتندن آکلادم .

خاطراتك یوز یتمشنجی صحیفه‌سنده‌کی فقره ایسه بنی‌ده اضرار ایتمشدر . بو فقره کامل پاشانك خاطراتنده صورتی کوریلن عریضهٔ خصوصیه‌سنده‌در : « وقوع تبدل ایله اصحاب اغراضك مقصدلری حاصل اولمش ایسه‌ده ملاحظهٔ سنیه وجهله برمدت بونلرك مفتریات وتعقیباتندن وارسته اوله‌میه‌جغم بدیهی اولمسنه مبنی استراحت قلب شاهانه‌یی التزام ایله ترك اختیارده یا سرای همایونك بر کوشه‌سنده ویاخود عکاده‌کی چفتلك عاجزیده اقامتمه مساعدهٔ سنیه استرحامنده بولنمشم ...الخ. »
١٧ صفر ٣٠٩ تاریخنده یازلمش اولان شو عریضه‌ده متضرعانه وقرب سلطنته نیل ایچون مستمندانه وقوع بولان تشبث اوزرینه باش کتابتدن کامل پاشایه یازیلان تذکره‌ده ایسه « سرای همایونده بر اوطه تخصیصی حقنده‌کی استرحام داور اکرمیلرینه کلنجه سرای همایونده بولنانلر برر مأموریتله مکلف اولوب برده باارادهٔ سنیهٔ حضرت ملوکانه جلب اولنانلر ویا خاکپای همایون ملوکانه‌یه عرض خدمت وعبودیت ضمننده

كاملز مظهر تلطيف واكرام اولوب سرای عالیٔ ملوکانه‌ده بشقه بر صورتله کیسه‌نك بولنمسنك امثالی اولمدیغی ... الخ » دینلمش خاقان سابقك جوابی کامل پاشانك عریضه‌سنده‌قوللانیلان لسانه نظراً دها معقولدر . فقط بونده ثبات ایتمه‌مش واخیراً بنی سراینده حبسه تشبث ایتمشدی . بو تشبث اگرچه قدیم بر غیظ وانفعالك نتیجه‌سی ایسه‌ده کامل پاشا طرفندن تحریراً گوستریلن استعدادك باعث جرأت اولدیغی شکل حالدن آکلاشیلیور. زیرا صدارتی احراز ایتمش اولان برذات هرنه‌سببه مبنی‌اولورسه اولسون سرایده کندیسنه اوطه تخصیصنی نعمت مخصوصه بیلیر واونی بالذات طلب ایدرسه اویله برمعامله‌یی امثالی حقنده اجرا ایچون هم امکان‌هم ده جوازتصور ایتمامکه‌مانع‌قالماز . خاطراتك آخر صحایفی اولان ١٩٨ نجی صحیفه‌نك صوك‌سطرلرنده کامل پاشا « قانون اساسینك اعلانی متعاقب مسند صدارتده بولنان سعیدپاشایه‌حسب‌القدرینه‌خلف‌اولیشم جزؤ ثانیده‌شرح‌وتفصیل اولنور» دیور . امور معلومه‌ده صراحت برنکته مقابلنده‌در ، هرشی ایسه مقدارات الهیه‌دن اولمق اوزره وجوده گله‌جکی قضایای معلومه‌دندر . کامل پاشانك التزام ایتدیکی قید صریحدن یعنی‌بکاخلف‌اولیشنی« حسب‌القدر»تعبیریله تعریفدن نه‌کبی نکته مراد ایلدیکنی آکلایه‌مدیغم ایچون برشی سویلیه‌مم .

یالکز خاتمه اوله‌رق‌اونی بیان‌ایتملی‌یم که‌کامل‌پاشا حضرتلرنجه اندیشه‌یه باعث اولان‌مناظر احوال – که مصر وشرقی روم ایلی

مسئله‌لری داوجه‌دندرلر ـ کندی صدارتلرنده چیزیلان خطوط سیاسته وجوده گلمشدی . اگر ماضیده‌کی تصور وتصویرلرنده شمدی غلط ویاخود خطا حس ایدیورلرسه تسلیم حقیقت فضیلتنی اختیار ایتملیدرلر . صنع ومدخللری اولیانلری ، علی‌الخصوص او ایکی مسئله ایچون وقتیله آخر خط استقامتلر ارائه ایدنلری مؤاخذه‌ده هم حق همده فائده یوقدر .

*
* *

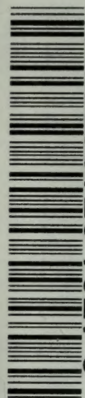
کامل‌پاشا ۱۹۱ نجی صحیفه‌دن بدأ ایله خاطراتنك خاتمه‌سنه قدر آیدین ولایتی والیلکنه تعییندن طولایی حاصل ایتدیکی تأثراتی شرح ایدییور . خاطرلرده‌درکه مشار الیه ازمیره کیتدکدن صوکره بن‌ده تشدد ایدن اسباب مجبره اوزره ینه عائله‌مله بلاد اجنبهٔ اسلامیه‌دن برینه هجرتم وعائله‌یه مساعده اولنمز ایسه منفرداً اوروپایه عزیمتم ایچون معلوم اولان واسطهٔ تسهیلیه‌یه مراجعت ایتمش ایدم . او اثناده خارجیه نظارتنده بولنان توفیق پاشا وشورای دولت رئیسی اولان سعید پاشا بر قاچ کره نزدمه کوندرلمش اولدقلرندن انلرله ملاقاتمك برنده کامل پاشانك مع‌الشدة ازمیره اعزامی شعار حقانیته وبویله بر معامله‌یی ترویجاً مجلس وکلادن مضبطه یاپلسی وکلالق صفتنه مغایر وامنیتی مخل اولدیغنی سویلمشدم . مشارالیهمادن سعید پاشا سزك صدارتکز زماننده عرض اولنان اصلاحاته کامل پاشا اعتراض ایتدیکی حالده شیمدی عکسی معروضاتده بولنمسی

اغبراره سبب اولدی ومجلسجه‌ده بوحال استحسان اولنمدیغندن
او دیدیککز مضبطه یاپلدی مألنده جواب ویرمشیدی . بن
او وقت سعید پاشانك سوزلرینی بعض سوابقدن طولانی بر
نوع سعایته حمل ایتمشیدم . حالبوکه مشارالیهك صحت قولی
خاطرات دلالتیله تبین ایدییور . زیرا ادارەنك اصلاحنه دائر
سفرای ثلثەنك دولت متبوعەلری امرلریله ویردکلری
لایحەلر قرق مادەیی وبرابر اولان مخطره دها بر طاقم تکلیفاتی
محتوی ایکن بونلر اثنای مأموریتمده بش مادەیه حصر وقصر
ایدلمشدی . کامل پاشا ایسه بونلریده ذکری کچدیکی اوزره
خاقان سابقه‌یازدیغی عریضهٔ خصوصیه ایله اومقررات ضروریه‌یه
بیله اعتراض ایلدیکی صدارته تعیین اولندقدن صکره یعنی
۱۵ جمادی‌الاولی ۳۱۳ تاریخلی عریضهٔ رسمیه‌سنده ولایتلرده
وقوعه کلان اغتشاشاتك دفعی ایچون درحال تدابیر مؤثره اتخاذ
اولنمدیغی تقدیرده بین‌الدول برقونفرانس تشکیل اولنه‌جغنی
معرض احتمالده عرض ایلدیکی خاطراتنك ۱۸۹،۱۷۸،۱۸۷ نجی
صحیفه‌لرنده کوریلیور. بوحالده سعیدپاشانك سویلدیکی سوز صحیح
چیقیور . مع‌مافیه بیانات متباینه‌سدر. انفصالی اولسه بیله برذاتی
رأی ورضاسی خارجنده مأموریته نصب ایتمك پك فنا برشی
ایسه‌ده کامل پاشانك اوصره‌ده تصادف ایتدیکی شدت
عزیمتیله برابر زائل اولدیغی وحتی ازمیره کیتدیکنك آلتنجی
کونی تکرار استانبوله‌جلبیله صدارته نصبی بیله تصور اولندیغی

مشار اليه خاطراتی نهايتنده قيد ايتمشدر . واقعا صدارته عودت تصوری خاطراتنده نقل اولنان اسباب مانعه حكمنجه تأخر ايتمش ايسه‌ده اون برسنه ازميرده معززاً ومستقلاً كچيريلان وقت بعضلر حقنده سنه‌لرجه دوام ايدن وموضوع تعرض اولانلری وعائله‌لرينی وحتی منسوبلرينی لذت حياتدن وحوايج اجتماعيه‌دن محروم ايليان ترصدات وتعقيبات ايله مقايسه ايديلير ايسه برنجيسنده تسلی‌يه وكظم وغيظه مدار اوله‌جق برچوق شيلر بولنور .

ايشته كامل پاشا حضرتلرينك خاطراتی كه مصممیت نشری برسنه‌يه قريب زماندن بری مطبوعات ايله خبر ويرلمكده اولديغی حالده بودفعه ظهوره كلمشدر . بكا تعلق ايدن اقسامی حقنده شمديلك جوابلرم بونلردن عبارتدر .

Sa'īd Pāşā, Meḥmed
Sa'īd Pāşānın Kāmil Pāşā
ḫātırātına cevābları